

Evaluatie Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking

2021-2025

Evaluatie Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking

2021-2025

Pauline Modderman

Rosanna Cohn

Ruben Pilon

Myrthe Hietkamp

DATUM

30-1-2026

Inhoud

1.	Inleiding	3	5.	Succesfactoren en belemmeringen	27
1.1	Aanleiding en achtergrond	3	5.1	Verkenning	27
1.2	Onderzoeksaanpak	3	5.2	Subsidieaanvraag	28
1.3	Leeswijzer	4	5.3	Realisatie	29
2.	Overkoepelende conclusies en lessen voor de toekomst	5	5.4	Exploitatie	31
2.1	Samenvatting bevindingen	5	6.	Effecten en impact	33
2.2	Conclusies	6	6.1	Hernieuwbare opwek en CO ₂ -reductie	33
2.3	Lessen voor de toekomst	10	6.2	Lokale participatie	34
3.	Inrichting en uitvoering van de regeling	12	6.3	Draagvlak	36
3.1	Totstandkoming, doel en doelgroep en SCE	12	Bijlage I - Beleidstheorie SCE	38	
3.2	Werking van de SCE	13	Bijlage II - Gesprekspartners	39	
3.3	Ontwikkeling energiecoöperaties en ondersteuningslandschap	18	Bijlage III - Componenten basisbedrag en correctiebedrag	40	
4.	Gebruik van de regeling	19	Bijlage IV - Wijzigingen SCE	41	
4.1	Aanvragen en bedragen	19			
4.2	Type aanvragers	22			
4.3	Kenmerken van aanvragen	23			
4.4	Realisatie	26			

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

In de afgelopen jaren heeft de energietransitie in Nederland zich in hoog tempo ontwikkeld. Om Europese en nationale klimaatdoelen te realiseren, is grootschalige inzet van duurzame energie noodzakelijk. Naast grootschalige (private) investeringen wordt steeds meer aandacht besteed aan lokale, collectieve initiatieven om de opwek van hernieuwbare energie te versnellen.

Met de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE) stimuleert de Rijksoverheid energiecoöperaties en Verenigingen van Eigenaars (VvE's) om in lokaal, coöperatief verband hernieuwbare elektriciteit op te wekken door zonne-energie, windenergie of waterkracht. Het streven is bij te dragen aan het vergroten van lokale participatie en draagvlak voor de energietransitie, CO₂-reductie en een toename van de productie van hernieuwbare energie. De SCE is in 2021 in werking getreden.

Op basis van de Comptabiliteitswet dient de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de regeling te worden getoetst. Deze evaluatie geeft inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van de subsidieregeling, de effecten van doorgevoerde wijzigingen, de consistentie met andere regelingen en de geleerde lessen ter ondersteuning van de toekomstige invulling van de regeling.

1.2 Onderzoeksaanpak

Deze evaluatie is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) in de periode september 2025 tot en met januari 2026. We hebben verschillende onderzoeksmethoden ingezet om de doelmatigheid en doeltreffendheid van de regeling te onderzoeken. Hierbij onderzoeken we de componenten zoals geformuleerd in de beleidstheorie van de SCE, zie bijlage 1.

- We hebben een **documentstudie** uitgevoerd om een feitelijk beeld te verkrijgen van de inrichting en uitvoering van de subsidieregeling. Hiervoor hebben wij onder andere de werking van de regeling, wijzigingen in de periode 2021--2025, relevante (inter)nationale beleidskaders, Kamerbrieven en Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)-berekeningen bestudeerd.
- We hebben een **data-analyse** uitgevoerd op basis van de beschikbare gegevens die door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zijn aangeleverd. Daarbij zijn de gegevens en uitkomsten van alle aanvragen die tussen 2021 en 2025 zijn ingediend meegenomen, met uitzondering van twee aanvragen uit 2025 welke nog in behandeling zijn.
- We hebben **interviews** gehouden met betrokkenen bij de totstandkoming en uitvoering van de regeling, namelijk het ministerie van KGG, RVO en PBL. Daarnaast hebben we interviews gehouden met vertegenwoordigende organisaties: stichting HIER, Energie Samen, en twee brancheverenigingen voor VvE's: VvE Belang en

Branchevereniging VvE-beheerders (BVVB). Overige betrokken partijen die we hebben gesproken zijn Greenchoice en Rabobank.

Ook hebben we **groepsgesprekken** gehouden met aanvragers. In totaal hebben we 22 aanvragers gesproken, waarvan 18 energiecoöperaties, 2 VvE's en 3 intermediaire partijen, om percepties over de werking van de subsidieregeling in de praktijk en de (neven) effecten in kaart te brengen. In Bijlage II is een overzicht van de gesprekspartners opgenomen.

- We hebben een **enquête onder subsidieaanvragers** uitgezet om hun ervaringen en percepties in kaart te brengen. De enquête is verstuurd naar alle subsidieaanvragers van de SCE tussen 2021 en 2024, zowel gehonoreerd als niet-gehonoreerd. In totaal is de enquête verstuurd naar 414 initiatiefnemers en ingevuld door 111 respondenten.
- We hebben een **korte enquête onder niet-aanvragers** verspreid via stichting HIER en Energie Samen. In deze vragenlijst inventariseerden wij wat redenen zijn om geen aanspraak te maken op de regeling. In totaal hebben 19 respondenten de vragenlijst ingevuld, waarvan bleek dat 2 respondenten wel een aanvraag hadden gedaan. Alleen de 17 respondenten die geen aanvraag hebben gedaan, zijn meegenomen in het onderzoek.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat eerst een samenvatting van de bevindingen uit de evaluatie een toelichting op de conclusies over doeltreffendheid en doelmatigheid. We sluiten af met een aantal lessen voor de toekomst die volgen uit de evaluatie.

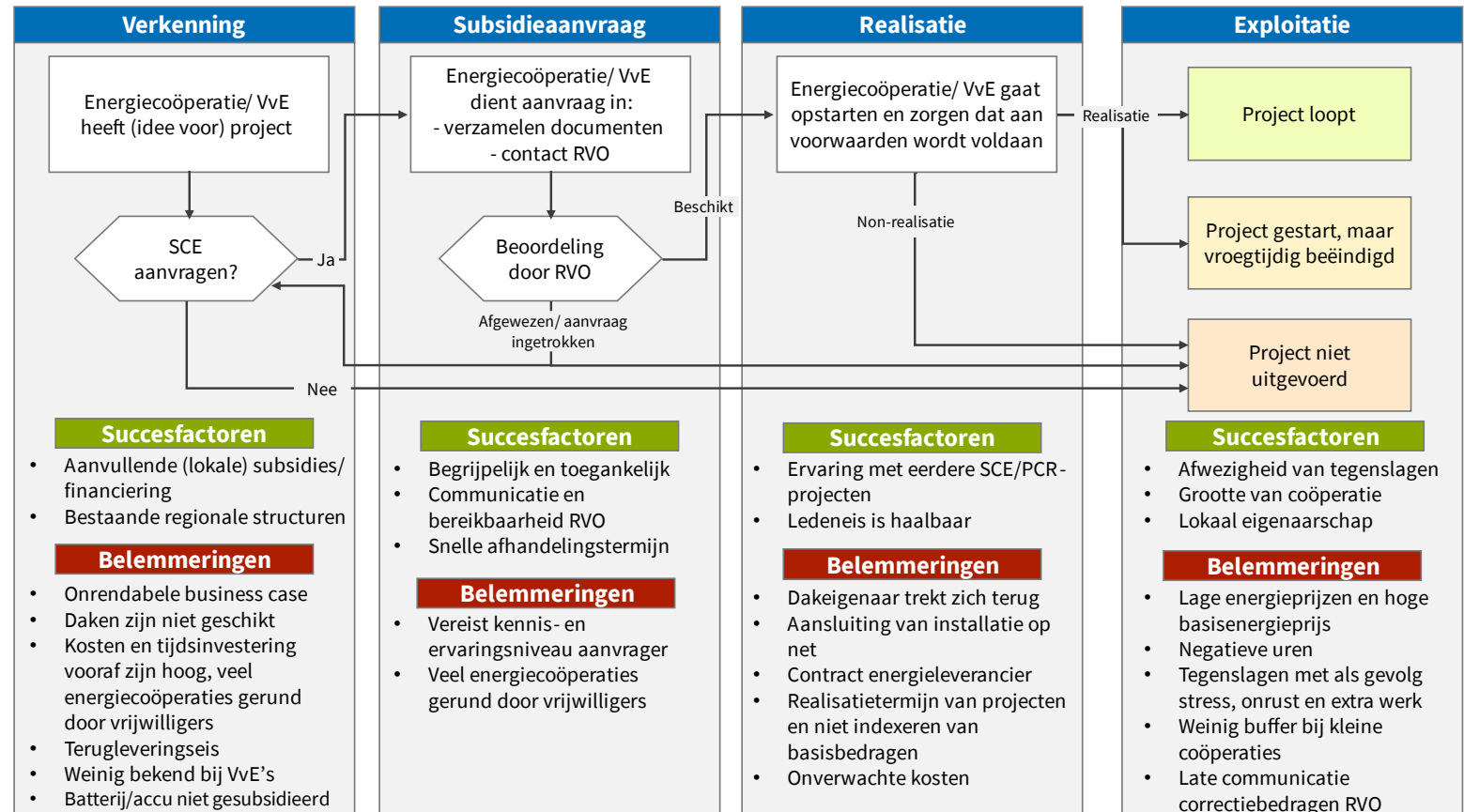
De hoofdstukken 3 tot en met 5 vormen de onderbouwing voor de conclusies. Hoofdstuk 3 beschrijft de inrichting en uitvoering van de regeling. Hier gaan we in op de werking en relevante ontwikkelingen van de regeling. Vervolgens geeft hoofdstuk 4 een analyse van het gebruik van de regeling in 2021 – 2025 weer. In hoofdstuk 5 lichten we de succesfactoren en belemmeringen per fase in SCE-projecten toe. Tot slot gaan we in hoofdstuk 6 in op de bereikte effecten en impact van de regeling.

Waar we in dit rapport de term 'initiatiefnemer' gebruiken, bedoelen we energiecoöperaties of VvE's met een (idee voor een) project. Indien van toepassing benoemen we verschillen tussen deze twee typen aanvragers.

2. Overkoepelende conclusies en lessen voor de toekomst

2.1 Samenvatting bevindingen

De figuur hiernaast bevat een samenvatting van de bevindingen uit de evaluatie. Het stroomschema toont de 'route' die een initiatiefnemer (een energiecoöperatie of VvE) doorloopt op het moment dat diegene een (idee voor een) project heeft, dat mogelijk in aanmerking komt voor de SCE. De initiatiefnemer doorloopt vier fasen: de verkenning (gaat de initiatiefnemer SCE aanvragen), de subsidieaanvraag (wordt de aanvraag beschikt), de realisatie (komt het project van een beschikte aanvraag tot realisatie) en de exploitatie (hoe succesvol en soepel verloopt de exploitatie van het project). Per fase hebben we succesfactoren en belemmeringen geïdentificeerd. Een nadere toelichting op het proces dat de initiatiefnemer doorloopt staat in paragraaf 3.2. Een nadere toelichting op de succesfactoren en belemmeringen staat in hoofdstuk 5.

Figuur 1. Samenvatting bevindingen evaluatie SCE.

2.2 Conclusies

Het doel van de evaluatie is om een oordeel te vormen over de doeltreffendheid en doelmatigheid van de subsidieregeling. De SCE heeft als doel om energiecoöperaties en de hernieuwbare energie die zij opwekken te faciliteren, en daarmee bij te dragen aan (1) CO₂-reductie door een toename van de productie van hernieuwbare energie; (2) het vergroten van lokale participatie in het opwekken van hernieuwbare energie - zo is de regeling bedoeld om ook mensen die niet een eigen dak hebben (zoals bewoners van appartementen) of mensen met weinig financiële armslag te betrekken bij de energietransitie; (3) het vergroten van draagvlak voor hernieuwbare energie.

Voordat we onze conclusies toelichten, staan we kort stil bij de complexiteit van de energietransitie. De energietransitie kenmerkt zich door onzekerheden en afhankelijkheden van economische ontwikkelingen, techniek, wetgeving, politieke en maatschappelijke opinie, en draagvlak. De realiteit verandert continu door nieuwe uitdagingen (zoals netcongestie, ruimtegebrek en energieprijzen). De gestelde doelen zijn duidelijk, maar het was en is nog niet duidelijk wat het beste pad daarnaartoe is. Er ligt geen draaiboek voor de energietransitie, en dus ook niet voor de ondersteuning van energiecoöperaties. Aannames en doelen die bij de start van de SCE logisch leken, kunnen vier jaar later door nieuwe inzichten zijn ingehaald.

Daarbij geldt dat de effecten van beleidsinstrumenten in de energietransitie niet altijd kwantitatief te meten zijn. Ook de doelen voor de SCE zijn niet (kwantitatief) geoperationaliseerd. Bijvoorbeeld: Wanneer is lokale participatie vergroot? Wat houdt een groter draagvlak voor hernieuwbare energie in? Voor het evalueren van de SCE hebben we ons dus niet alleen gericht op het analyseren van de kwantitatieve resultaten, maar ook juist op het beoordelen van de (zachtere) effecten, de mate waarin is geleerd en gereflecteerd en de (ervaren) toegevoegde waarde van het instrument.

Hierna lichten we onze conclusies op doeltreffendheid en doelmatigheid toe.

Doeltreffendheid

Bij doeltreffendheid kijken we naar de mate waarin de opzet, uitvoering en resultaten van de SCE bij hebben gedragen aan het bereiken van de doelstellingen.

We concluderen dat de SCE gedeeltelijk doeltreffend is geweest. De SCE is additioneel (zonder SCE waren projecten niet tot stand gekomen), levert een bijdrage aan de doelstellingen en heeft toegevoegde waarde in het bredere ondersteuningslandschap. Maar het subsidiebudget is niet uitgeput, wat betekent dat meer bereikt had kunnen worden. Wel is de uitvoering van de SCE effectief en adaptief geweest. We lichten deze punten toe in vijf deelconclusies.

Deelconclusie 1. Dankzij de SCE zijn coöperatieve energieprojecten tot realisatie gekomen.

- In totaal zijn er 880 beschikte subsidieaanvragen. Daarvan zijn er op het moment van de evaluatie al zeker 565 tot realisatie gekomen.
- Uit de evaluatie volgt een duidelijk signaal dat het grootste deel van deze projecten zonder SCE niet tot realisatie waren gekomen, omdat er zonder SCE geen kans was op een rendabele businesscase.
- Als de SCE er niet was geweest, waren projecten ofwel niet gerealiseerd, of mogelijk niet-coöperatief gerealiseerd (bijvoorbeeld door een commerciële partij, zonder betrokkenheid van omwonenden).

Deelconclusie 2. De projecten die subsidie vanuit de SCE krijgen leveren een bijdrage aan de doelstellingen van de SCE.

- Doel 1: CO₂-reductie door een toename van de productie van hernieuwbare energie. Dankzij de SCE hebben energiecoöperaties projecten kunnen ontwikkelen en realiseren. Het betreft verschillende

soorten energiecoöperaties, van startende coöperaties met één project tot grotere coöperaties met meerdere projecten. In totaal is ruim 129 duizend MWh aan hernieuwbare, coöperatieve energie opgewekt met SCE-projecten. De projecten die zijn gerealiseerd met een SCE-subsidie zijn allemaal hernieuwbare energie-installaties (voornamelijk zon-opdak). Deze installaties stoten per opgewekte kWh minder CO₂ uit dan een 'grijze' installatie en dragen daarmee dus bij aan de reductie van CO₂-uitstoot. Ca. 1,3% van alle hernieuwbare zonne-energie die wordt opgewekt in Nederland wordt opgewekt door coöperatieve installaties.¹

- Doel 2: het vergroten van lokale participatie in het opwekken van hernieuwbare energie. Alle projecten zijn lokaal of coöperatief gerealiseerd. Daarmee draagt de SCE dus bij aan het doel van het Klimaatakkoord (50% lokaal eigendom bij nieuwe projecten voor hernieuwbare energie op land). Zoals in deelconclusie 1 beschreven, zonder de SCE waren deze coöperatieve projecten niet gerealiseerd.
- Doel 3: het vergroten van draagvlak voor hernieuwbare energie. Waar het gaat om draagvlak, komt uit de evaluatie naar voren dat de SCE tot op een bepaalde hoogte bijdraagt aan draagvlak, omdat initiatieven lokaal worden opgezet en uitgevoerd. Er zijn verschillende succesverhalen van projecten die bijdragen aan draagvlak in de directe omgeving, bijvoorbeeld door een hogere betrokkenheid van en gevoel van eigenaarschap bij omwonenden. Tegelijkertijd zijn er projecten waar het effect op draagvlak beperkt is, bijvoorbeeld in gevallen dat de meest actief participerende omwonenden daarvoor ook al betrokken waren bij de energietransitie. In die gevallen zijn de overige

omwonenden die lid zijn van de energiecoöperatie wel financieel betrokken, maar participeren niet actief in de energiecoöperatie.

Deelconclusie 3. De SCE levert toegevoegde waarde in het bredere landschap van ondersteuningsmogelijkheden.

- De SCE is een exploitatiesubsidie, terwijl veel andere subsidieregelingen en fondsen gericht zijn op de opstart- en ontwikkelfase (bijvoorbeeld financiering van de installatie).
- De enige andere exploitatiesubsidie is de SDE++. Deze subsidieregeling is enkel haalbaar is voor energiecoöperaties met een zekere schaalgrootte. De SCE betaalt meer uit voor kleinere installaties, wat goed aansluit bij de praktijk van kleine, startende energiecoöperaties die relatief hogere kosten maken en (nog) niet kunnen profiteren van schaalvoordelen.
- We zien dat energiecoöperaties vaak starten met een installatie voor de opwek van hernieuwbare energie. Door kleinere initiatieven subsidie te geven in de exploitatiefase, maakt de SCE niet alleen de realisatie van deze kleinere initiatieven mogelijk, maar ook de realisatie van energiecoöperaties. Veel coöperaties leggen zich op een later moment ook toe op onderwerpen zoals isolatie, energiearmoede en warmte. Daarnaast geldt dat deze kleinere initiatieven niet alleen coöperatief zijn opgezet, maar vaak ook een hogere mate van participatie van de omgeving hebben dan grootschalige hernieuwbare energieprojecten. De impact van de SCE gaat dus verder dan enkel de opwek van hernieuwbare stroom.

---

¹ Klimaatstichting HIER, 2025. Lokale Energie Monitor 2024. Te raadplegen: <https://www.hier.nu/lokale-energie-monitor-2024/zon#in-het-kort>

Deelconclusie 4. Er had meer bereikt kunnen worden met het beschikbare budget. Het subsidiebudget is niet uitgeput (26%). De voornaamste reden is dat ook met de SCE-projecten vaak niet voldoende rendabel zijn.

- Er is in 2021-2025 in totaal een maximum van € 153.069.487 aan subsidie beschikbaar. Daarmee is 26% van het totaal beschikbare subsidiebudget uitgeput.
- Ook zijn er relatief veel beschikkingen ingetrokken (648 aanvragen van de 1871 aanvragen, 35%). Dat houdt in dat de subsidie reeds was beschikbaar, maar het project in de realisatiefase is gestrand.
- Uit de evaluatie komen signalen naar voren dat er wel nog potentieel is, maar initiatiefnemers toch niet aanvragen. Zo zijn er energiecoöperaties die meer projecten zouden willen starten, maar tegen worden gehouden door de krappe businesscase en eerdere ervaringen waarbij hun SCE-project maar nét rondkwam. Ook zijn er nog veel mensen niet lid van een coöperatie. In 2024 was in bijna 89% van de gemeenten een energiecoöperatie actief, het geschatte aantal leden/deelnemers is 139.000 (1,7% van Nederlandse huishoudens).² Verder is er pas een klein aandeel VvE's betrokken (63 VvE's die een aanvraag hebben gedaan en 34 VvE's met een beschikt project ten opzichte van ruim 20.000 VvE's met meer dan 11 leden in Nederland).³ Tot slot zijn er volgens verschillende gesprekspartners nog veel daken nog niet belegd met zonnepanelen, die daar wel geschikt voor zijn of geschikt gemaakt voor kunnen worden.
- De belangrijkste reden dat projecten niet tot realisatie komen en dat initiatiefnemers geen subsidie voor nieuwe projecten aanvragen is de businesscase van projecten. Met de SCE zijn veel projecten net

rendabel, en bij sommige projecten is zelfs de SCE-subsidie onvoldoende om ze rendabel te maken. De laatste jaren wordt de businesscase steeds krapper, mede door hogere kosten die eerder niet voorzien waren (zoals: beveiliging, verzekeringen, investeringskosten, hogere rentekosten voor financiering) en dalende prijzen voor hernieuwbare energie. Hierdoor komt de businesscase voor veel projecten niet rond.

- Dit geldt niet alleen voor projecten die nog niet hebben aangevraagd of niet zijn gerealiseerd. Ook voor projecten die wel zijn gerealiseerd, is het blijvend uitdagend om de businesscase rond te krijgen. Deze knellende businesscase heeft in veel gevallen ook effect op het enthousiasme van initiatiefnemers en andere betrokkenen.
- Naast de knellende businesscase is er een aantal andere redenen waarom de SCE onvoldoende aantrekkelijk is voor initiatiefnemers. Zo vraagt de aanvraag en het project een hoge tijdsinvestering van de initiatiefnemer (vaak vrijwilligers) en vormt de terugleveringseis een belemmering voor partijen met kleinverbruikersaansluitingen die de opgewekte stroom zelf willen gebruiken. Specifiek voor VvE's geldt daarnaast dat de bekendheid van de SCE nog zeer beperkt is.

² Klimaatstichting HIER, 2025. Lokale Energie Monitor 2024. Te raadplegen: <https://www.hier.nu/lokale-energie-monitor-2024/zon#in-het-kort>

³ CBS (2023). Aantallen en kenmerken van Verenig Te raadplegen: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/aanvullende-statistische-diensten/2023/aantallen-en-kenmerken-van-verenigingen-van-eigenaren-2022/2-aantal-en-kenmerken-van-vve-s>

Deelconclusie 5. De uitvoering van de SCE is effectief en adaptief geweest.

- Er komt uit de evaluatie een duidelijk signaal dat de uitvoering door RVO over het algemeen goed is verlopen. Het grootste deel van de aanvragers vond het aanvraagproces duidelijk en is positief over de communicatie en bereikbaarheid van RVO. Verschillende aanvragers vonden de regeling complex, maar benoemen de rol van RVO daarbij als positief en bevorderend voor het aanvraagproces.
- Daarnaast zijn gedurende de looptijd van de SCE doorlopend aanpassingen doorgevoerd: 27 in totaal. De aard van de wijzigingen verschilt van kleine aanpassingen tot grote wijzigingen, zoals het versoepelen van de ledeneis en het uitbreiden van de vermogensgrenzen. Wijzigingen worden doorgevoerd naar aanleiding van Kabinetsbeleid of wensen uit de Tweede Kamer, maar ook op basis van signalen uit de branche. KGG, RVO en PBL hebben zich proactief ingezet om deze signalen op te halen, bijvoorbeeld via marktconsultaties en afstemming met de branchevereniging van energiecoöperaties.
- Ondanks een gedegen uitvoering en een reflectieve houding, is de regeling ondervraagd. Daardoor is het lastig om vast te stellen welk effect de wijzigingen hebben gehad. Het is mogelijk dat de wijzigingen onvoldoende tegemoetgekomen zijn aan de belemmeringen die initiatiefnemers ervaren. Tegelijkertijd is de ondervraging ook een consequentie van de veranderende context van de energietransitie, waar nieuwe uitdagingen naar voren zijn gekomen die vooraf niet voorzien waren. Zo komen uit deze evaluatie een aantal knelpunten naar voren, die reeds door het ministerie van KGG aangepakt zijn in de eerstvolgende openstelling (zoals het weghalen van de terugleveringseis). Ook dit duidt op een adaptieve, reflectieve uitvoering van de SCE.

Doelmatigheid

Bij doelmatigheid kijken we naar de mate waarin meer bereikt had kunnen worden met dezelfde middelen, of de mate waarin hetzelfde bereikt had kunnen worden met minder middelen.

Het is op basis van de evaluatie niet mogelijk een eenduidige conclusie te formuleren over de mate waarin de SCE doelmatig is geweest. De mate waarin de SCE doelmatig is geweest, verschilt waarschijnlijk per doelstelling van de SCE. We constateerden al dat de SCE heeft bijgedragen aan de doelstellingen, maar we kunnen niet kwantificeren hoe groot deze bijdrage is geweest. Wel volgen de volgende punten ten aanzien van de doelmatigheid uit de evaluatie.

Zonder SCE waren de projecten waarschijnlijk niet van de grond gekomen. Daarbij zien we dat projecten te maken hebben met een zeer krappe businesscase die in veel gevallen maar net rendabel is. Op basis daarvan kunnen we enerzijds beargumenteren dat het subsidiebedrag per project doelmatig is, in de zin dat als er per project minder subsidie was toegekend, projecten waarschijnlijk niet van de grond waren gekomen. Anderzijds kunnen we beargumenteren dat door het feit dat de onrendabele top slechts nét wordt afgedekt (en in een kleiner deel van de projecten niet), de SCE ondoelmatig is geweest omdat het verstrekte subsidiebedrag te laag was. Het gemiddelde maximale budget per aanvraag is circa €174 duizend euro voor 15 jaar, oftewel circa €11,6 duizend euro per jaar.

Waar het gaat om de kosteneffectiviteit in termen van de kosten per opgewekte MWh hernieuwbare energie en per gerealiseerde ton CO₂-reductie (de kosten per opgewekte MWh zijn €64,85), is de SCE waarschijnlijk minder kosteneffectief dan andere regelingen zoals de SDE++. De gerealiseerde SCE-installaties hebben namelijk een kleiner vermogen dan SDE-gesubsidieerde installaties. SDE-gesubsidieerde installaties zijn immers meestal niet in lokaal eigendom, maar in eigendom van (grote) commerciële partijen.

Dit verschil in kosteneffectiviteit is te verklaren: de SCE heeft als doelgroep projecten met een kleinere schaal en hogere vereiste tijdsinvestering, bijvoorbeeld doordat de initiatiefnemer kennis moet opbouwen (initiatiefnemers zijn vaak vrijwilligers), leden moet werven, de omgeving moet enthousiasmeren en overtuigen, et cetera.

Ook kan dit verschil in kosteneffectiviteit niet los worden gezien van de andere twee doelstellingen van de SCE, namelijk het vergroten van lokale participatie in hernieuwbare energieprojecten en het vergroten van draagvlak voor hernieuwbare energie. De kosteneffectiviteit van SCE-projecten is dan wel lager, maar uit de evaluatie volgt dat er wel degelijk sprake is van een bijdrage aan die twee andere doelen: zonder SCE waren projecten hoe dan ook niet coöperatief van de grond gekomen en was lokale participatie minder of niet aan de orde geweest.

2.3 Lessen voor de toekomst

Uit de evaluatie volgen enkele lessen voor de toekomst.

Een goed werkend stimuleringsbeleid is belangrijk voor het (voort)bestaan en de doorontwikkeling van energiecoöperaties. Dankzij de SCE (en de voorganger van de SCE, de Regeling Verlaagd Tarief ofwel 'de Postcoderoosregeling', hierna PCR) hebben energiecoöperaties projecten kunnen ontwikkelen en realiseren. Uit de evaluatie volgt dat de SCE daarmee een belangrijke rol speelt in de start van energiecoöperaties én dat projecten ook een leereffect hebben (namelijk dat energiecoöperaties leren wat bij projecten komt kijken en welke kansen en uitdagingen er zijn), wat bijdraagt aan de ontwikkeling en professionalisering van energiecoöperaties. Daarnaast constateren we dat het belangrijk is dat de

---

⁴ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 9 september 2025. De rol van energiegemeenschappen in het energiesysteem. Te raadplegen: [kamerbrief](#)

SCE goed werkt, omdat succesvolle projecten bijdragen aan enthousiasme en motivatie bij betrokkenen bij het project. Toekomstig beleid voorziet vooralsnog een rol voor energiecoöperaties in de energietransitie.⁴ Dit samen met de waargenomen effecten van de SCE op deze energiecoöperaties, benadrukt het belang van een goed werkende regeling voor coöperatieve energieprojecten.

In een nieuwe dan wel aangepaste regeling is het belangrijkste verbeterpunt dat de businesscase voor initiatiefnemers rendabeler wordt, door de kosten voldoende af te dekken. Het belangrijkste signaal uit de evaluatie is dat SCE-projecten te maken hebben met een knellende businesscase. Dit vormt tevens voor initiatiefnemers de grootste belemmering om subsidie aan te vragen. Om die businesscase wél rond te kunnen maken, moet het basisbedrag omhoog.

Er komen gedurende (na het vaststellen van de hoogte van de subsidie) een project meer kosten in beeld voor initiatiefnemers of de prijzen stijgen. Het gaat dan bijvoorbeeld om hogere verzekeringskosten en beveiligingskosten van installaties. Deze kosten worden niet gedekt door de SCE, omdat het tarief na initiële vaststelling (gedurende de looptijd van een project) niet verandert.⁵ Het is van belang dat de regeling in de toekomst meebeweegt met de veranderende kosten voor initiatiefnemers, zodat de businesscase rendabel wordt gehouden.

De huidige opzet van de regeling past niet langer bij de huidige praktijk. Het onderzoeken van alternatieven is daarom nodig, zodat de regeling passend blijft bij het veranderende energieveld. De SCE is een subsidie die is gericht op zoveel mogelijk opwek realiseren, waarbij teruglevering aan het net verplicht is bij kleinverbruikersaansluitingen. Dit past niet goed meer bij de praktijk, waar het elektriciteitsnet steeds voller raakt en

⁵ In de berekening van de hoogte van het subsidiebedrag (basisbedrag) wordt 2% inflatie meegenomen. Er was vanaf 2021 sprake van een hogere inflatie dan 2%.

netcongestie een terugkerend knelpunt is. Daarbij geldt dat het voor de energiecoöperatie/VvE steeds moeilijker wordt om de opgewekte energie te verkopen tegen de prijzen die nodig zijn om de businesscase rendabel te maken. Een alternatieve focus van de regeling is waarschijnlijk passender voor de komende fase van de energietransitie. Mogelijkheden die in de evaluatie naar voren komen zijn het ondersteunen van het eigen gebruik van de opgewekte energie of het stimuleren/incorporeren van andere oplossingen/technieken, zoals *curtailment* of *accu's*. De visie van het ministerie van KGG op de energietransitie, bijvoorbeeld welke rol energiegemeenschappen daarin spelen, zou aan de basis moeten staan van de keuze voor de alternatieve focus.

Goed werkend stimuleringsbeleid voor lokale energieprojecten is niet enkel van belang voor de realisatie van projecten en de reductie van CO₂, maar ook (juist) voor het creëren van enthousiasme en het bestendigen van betrokkenheid van de omgeving. We zien in de evaluatie enkele succesverhalen van projecten die ondanks een relatief kleine schaal, zorgen voor meer betrokkenheid van de omgeving bij energiecoöperaties en energieprojecten. Succesfactoren daarin zijn dat omwonenden daadwerkelijk participeren in het project, het project én de opbrengsten zichtbaar zijn en een gevoel van eigenaarschap bij betrokkenen ('onze' energie-installatie). Deze effecten worden waarschijnlijk minder tot niet bereikt met (grootschalige) projecten die niet op coöperatieve wijze tot stand komen. Dergelijke projecten hebben mogelijk een grotere directe impact op de opwek van hernieuwbare energie en de reductie van CO₂, maar hebben minder, geen of zelfs negatieve invloed op het draagvlak van de omgeving voor hernieuwbare energieprojecten. Zonder continuering van het stimuleringsbeleid zal naar verwachting op korte termijn het aantal lokale energieprojecten sterk afnemen, zoals beschreven in de eerste les.

3. Inrichting en uitvoering van de regeling

3.1 Totstandkoming, doel en doelgroep en SCE

De SCE is van start gegaan per 1 april 2021.⁶ De SCE vervangt een andere regeling die van kracht was: de PCR. Dit was een fiscale regeling actief sinds 2014; deelnemers aan de regeling krijgen een teruggave van de energiebelasting.

De SCE “is in goede samenwerking met de energiecoöperatieve sector tot stand gekomen”⁷, zo schrijft de toenmalige staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat in een Kamerbrief. Ook in interviews wordt benadrukt dat er een goede samenwerking was tussen beleidsmakers en de sector bij de totstandkoming van de SCE.

De SCE heeft als doel om energiecoöperaties en de hernieuwbare energie die zij opwekken te faciliteren. Hiermee hoopt het kabinet bij te dragen aan⁸:

- CO₂-reductie door een toename van de productie van hernieuwbare energie.
- Het vergroten van lokale participatie in het opwekken van hernieuwbare energie. Zo is de regeling bedoeld om ook mensen die niet een eigen dak hebben (zoals bewoners van appartementen) of mensen met weinig financiële armslag te betrekken bij de energietransitie.
- Het vergroten van draagvlak voor hernieuwbare energie.

De regeling kan aangevraagd worden door energiecoöperaties en Verenigingen van Eigenaren (VvE's).

De regeling geeft uiting aan nationale (het Klimaatakkoord) en Europese (Renewable Energy Directive III – RED III) regelgeving. Het Klimaatakkoord streeft naar een CO₂-reductie van 55% in 2030 ten opzichte van 1990.⁹ In het Klimaatakkoord wordt benadrukt dat de energietransitie ‘van iedereen’ is, waarbij maatschappelijk draagvlak behouden en bevorderen cruciaal is.¹⁰ Concreet is in het Klimaatakkoord (2019) opgenomen dat ernaar wordt gestreefd dat 50% van de productie van hernieuwbare elektriciteit uit zon en wind eigendom is van de lokale omgeving (burgers en bedrijven)¹¹.

⁶ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 8 december 2021. Stimulering duurzame energieproductie. Te raadplegen: [kamerbrief](#)

⁷ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 8 december 2021. Stimulering duurzame energieproductie, p. 1. Te raadplegen: [kamerbrief](#)

⁸ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 8 december 2021. Stimulering duurzame energieproductie, p. 1. Te raadplegen: [kamerbrief](#)

⁹ Rijksoverheid, 28 juni 2019. Klimaatakkoord, p. 7. Te raadplegen: <https://www.klimaatakkoord.nl/binaries/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord/klimaatakkoord.pdf>

¹⁰ Rijksoverheid, 28 juni 2019. Klimaatakkoord, p. 157. Te raadplegen: <https://www.klimaatakkoord.nl/binaries/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord/klimaatakkoord.pdf>

¹¹ Rijksoverheid, 28 juni 2019. Klimaatakkoord, p. 219. Te raadplegen: <https://www.klimaatakkoord.nl/binaries/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord/klimaatakkoord.pdf>

RED III (2023) schrijft voor dat lidstaten passende maatregelen moeten nemen om de betrokkenheid van lokale gemeenschappen bij hernieuwbare-energieprojecten te stimuleren, om zodoende de maatschappelijke acceptatie van hernieuwbare-energieprojecten te vergroten.¹²

3.2 Werking van de SCE

Hoogte van de subsidie

De SCE ondersteunt VvE's en energiecoöperaties die elektriciteit opwekken uit zonne-energie, windenergie of waterkracht. De SCE is een exploitatiesubsidie. De kern is dat de overheid de onrendabele top compenseert: het verschil tussen de gemiddelde kostprijs van hernieuwbare elektriciteit en de relevante gemiddelde marktprijs. De subsidie beweegt dus jaarlijks mee met de elektriciteitsprijs. Zodoende wordt de aanschaf of aanleg van installaties niet *direct* gefinancierd, maar heeft de regeling tot doel om de kosten voor aanschaf of aanleg van de installatie via een rendabele exploitatie terug te verdienen. Het idee van de regeling komt er dus op neer dat de subsidiegever geld bijlegt zolang de productie van duurzame energie meer kost dan opbrengt. De subsidie heeft een looptijd van 15 jaar.

De hoogte van de subsidie wordt bepaald door het verschil tussen het basisbedrag en het correctiebedrag.

- **Het basisbedrag.** Het basisbedrag is een bedrag per geproduceerde kWh dat nodig is om de installatie over een periode van 15 jaar rendabel te maken. Het basisbedrag wordt aan het begin van het jaar waarin de openstellingsronde plaatsvindt voor alle categorieën in de

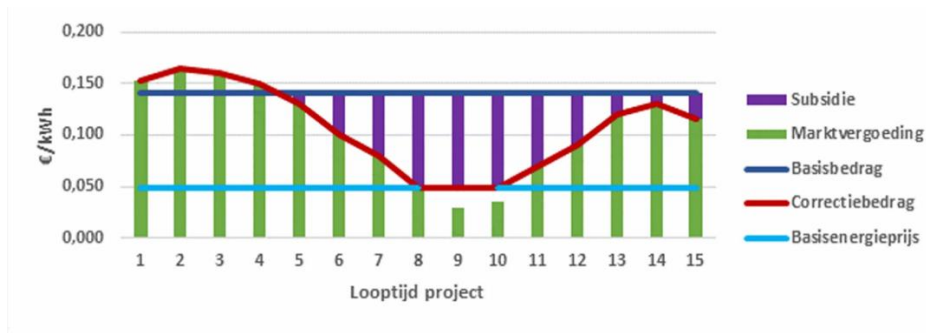
SCE berekend door PBL. PBL adviseert over de bedragen, de bedragen worden vastgesteld door de minister van Klimaat en Groene Groei. Het basisbedrag geldt als een maximum-indieningsbedrag en geldt voor de gehele looptijd (15 jaar). Bij het bepalen van het basisbedrag houdt PBL rekening met vele verschillende kostensoorten, zoals techniekkosten, de kosten van de aansluiting, verzekeringen, et cetera. Een overzicht van de kostensoorten is te vinden in Bijlage 2. Daarnaast is de hoogte van het basisbedrag van verschillende factoren afhankelijk, zoals het type hernieuwbare energie, de grootte van de installatie en de vollasturen. Ook dit is in meer detail beschreven in Bijlage 2.

- **Het correctiebedrag.** Het correctiebedrag is de marktprijs voor elektriciteit. Elk jaar (aan het eind van het jaar) berekent RVO de hoogte hiervan, de minister van Klimaat en Groene groei stelt deze vast voor het gehele afgelopen jaar. De hoogte van de subsidie is dus het verschil tussen het aan het begin van de looptijd vastgelegde basisbedrag en het jaarlijks fluctuerende correctiebedrag. Dit betekent dat wanneer het correctiebedrag hoger ligt dan het basisbedrag, er geen subsidie wordt uitgekeerd. Ligt het correctiebedrag onder het basisbedrag, dan wordt het verschil als subsidie uitgekeerd. Dit wordt echter beperkt door de basisenergieprijs.
- **De basisenergieprijs.** Deze wordt per openstellingsronde eenmalig vastgesteld door PBL. De basisenergieprijs geldt dus voor de gehele looptijd. De basisenergieprijs wordt vastgesteld op basis van de lange termijn energieprijs, zoals berekend voor de Klimaat- en energieverkenning (KEV). Als het correctiebedrag (de energiemarktprijs) onder de basisenergieprijs komt, wordt dit verschil niet vergoed door de subsidie. In dat geval wordt enkel het verschil

¹² Europese Unie, 18 oktober 2023. Richtlijn (EU) 2023/2024 van het Europees Parlement en de raad, Artikel 30. Te raadplegen: [RED III](#)

tussen de basisenergieprijs en het basisbedrag vergoed. Kortom, bij een hoge basisenergieprijs is er een grotere kans dat een initiatiefnemer minder subsidie krijgt.

De subsidie wordt eenmaal aangevraagd en in maandelijkse voorschotten uitgekeerd op basis van een voorlopig correctiebedrag. Achteraf vindt een eenmalige verrekening plaats op basis van het definitieve correctiebedrag. In figuur 1 is een visualisatie van de werking van de SCE te zien, zoals gepubliceerd op de website van RVO.

Figuur 2. Voorbeeld mechanisme SCE-subsidie. Bron: RVO

De werkwijze van de SCE (subsidiebedrag = basisbedrag – correctiebedrag) komt overeen met de werkwijze van de Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++). Deze regeling richt zich op bedrijven en organisaties die op grote schaal hernieuwbare energie opwekken of de CO₂-uitstoot verminderen.

Ter indicatie, in onderstaande tabel is de ontwikkeling te zien van de hoogte van het basisbedrag, het correctiebedrag en de basisenergieprijs voor een zon pv installatie met een vermogen van 60kWp over verschillende openstellingsrondes. De bedragen van andere installaties kunnen verschillen.

Installatie 60 kWp zon pv-bedrag in € per geproduceerd kWh	2021	2022	2023	2024	2025*
Basisbedrag	€0,146	€0,1239	€0,14	€0,124	€0,127
Correctiebedrag	€0,071	€0,207	€0,059	€0,031	€0,047
Basisenergieprijs	€0,024	€0,024	€0,048	€0,048	€0,035

Tabel 1. Ontwikkeling basisbedrag, correctiebedrag en basisenergieprijs voor zon pv installaties met een vermogen van 60kWp.

Hierin vallen de volgende zaken op:

- Het correctiebedrag (de energiemarktprijs) was erg hoog in 2022. Dit jaar was sprake van een energieprijscrisis, waardoor de energieprijzen uitzonderlijk hoog waren. In dat jaar is dus relatief weinig subsidie uitgekeerd, veel initiatiefnemers moesten hun voorschot later terugbetalen. In de daaropvolgende jaren daalt de prijs sterk. Dit heeft te maken met een significante groei van de productie van hernieuwbare energie, wat leidt tot dalende (en op piekmomenten negatieve) prijzen.
- Het is één jaar (2024) voorgekomen dat het correctiebedrag onder de basisenergieprijs lag. In 2024 is dus niet het volledige verschil tussen het correctiebedrag en het basisbedrag uitgekeerd, maar een lager bedrag.

Vereisten en voorwaarden voor subsidie

Energiecoöperaties waarvan de deelnemende leden zijn gevestigd in dezelfde of een aangrenzende postcoderoos, kunnen een aanvraag indienen voor de SCE-regeling. Voor energiecoöperaties geldt een minimale ledeneis van één lid per 5 kW(p) bij zon- en wind installaties, en één lid per 1 kW bij waterinstallaties. Voor VvE's geldt dat minimaal 75% van de leden

woonachtig moet zijn in de postcoderoos. De subsidie kan worden aangevraagd voor nieuwe installaties die nog niet zijn aangeschaft of geïnstalleerd en waarvoor nog geen investeringsverplichtingen zijn aangegaan.

Bij de aanvraag moeten verschillende bijlagen worden meegestuurd, waaronder een huur- of gebruikersovereenkomst, de benodigde vergunningen, de statuten van de coöperatie, een ledenlijst, een haalbaarheidsstudie, en een intentieverklaring voor het recht van opstal op de locatie waar de installatie wordt geplaatst en meer.

Voor de SCE gelden de volgende vereisten en voorwaarden per fase:

Fase	Vereisten en voorwaarden
Verkenning	<ul style="list-style-type: none"> - Oprichting coöperatie - Vergunning grondlocatie aanvragen - Concept businesscase - In deze fase nog geen investeringsverplichting aangaan
Aanvraag	<p>Aanleveren van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Categorie en vermogen productie-installatie - Coöperatie: statuten - Haalbaarheidsstudie - Intentieverklaring van recht van opstal of huur-gebruikersovereenkomst locatie - Eigen verklaring geschiktheid dak of verklaring van constructeur - Transportindicatie GVA - Omgevingsvergunning
Realisatie	<ul style="list-style-type: none"> - Deelnemerslijst coöperatie (ledeneis per kW) - Ledenlijst VvE - Verklaring recht van opstal, huur- of gebruikersovereenkomst

¹³ Realisatietermijn bij zon op veld en bij wind kan soms langer duren als er sprake is van beroep en bezwaar bij vergunningsprocedures. RVO kan ontheffing verlenen op realisatietermijn.

	<ul style="list-style-type: none"> - RVO informeren voor wijziging in de productie-installatie - Opdrachtlevering productie-installatie (zon/wind/water) - Binnen gestelde termijn¹³ productie-installatie realiseren <ul style="list-style-type: none"> • Zon: 2, 3 of 4 jaar • Wind/water: 3 of 4 jaar - Opdracht netaansluiting/bemetering (voor uitstel) - Opleverinspectie - RVO informeren voor wijziging in project - Realisatietermijn
Exploitatie	<ul style="list-style-type: none"> - Een keer per jaar: wijzigingen ledenlijst doorgeven aan de RVO - Meetverplichting <ul style="list-style-type: none"> • Kleinverbruik: jaarlijks • Grootverbruik: maandelijks

Tabel 2. Voorwaarden en vereisten per fase binnen de SCE.

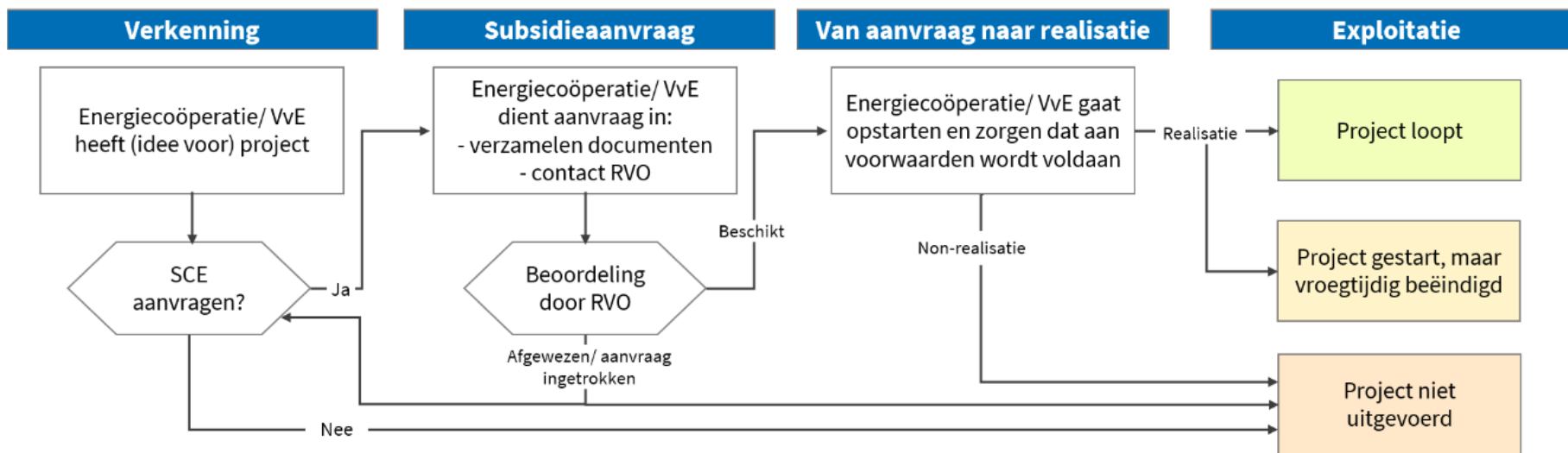
Beoordelingsproces

Aanvragen worden ingediend bij RVO. RVO is verantwoordelijk voor de toetsing (toetsen op volledigheid aanvraag), beoordeling (beoordeling aan wettelijke voorwaarden) en beschikking (toekenning of afwijzing van subsidie). De aanvragen worden beoordeeld op volgorde van binnenkomst. Dertien weken na ontvangst van de aanvraag ontvangt de initiatiefnemer een besluit. Deze termijn kan eenmalig met 13 weken worden verlengd.

De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de algemene en aanvullende voorwaarden die gelden voor energiecoöperaties of VvE's, afhankelijk tot welke groep de initiatiefnemer behoort. Een aanvraag kan worden afgewezen indien; de installatie reeds is aangeschaft of in gebruik is, de aanvraag onvolledig is, of indien er geen sluitende businesscase is vanwege een gebrek aan technische of financiële uitvoerbaarheid van de installatie.¹⁴

¹⁴ Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking (2025) artikel 22. Te raadplegen: [wetten.nl - Regeling - Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking - BWBR0044882](https://wetten.nl/Regeling-Subsidieregeling-coöperatieve-energieopwekking-BWBR0044882)

Een aanvraagproces kent de volgende mogelijke uitkomsten:

Figuur 3. Fasen en mogelijke uitkomsten aanvraagproces

Verantwoording achteraf

Na beschikking van de subsidie moet de productie-installatie zo spoedig mogelijk worden gerealiseerd en in gebruik worden genomen. Per categorie productie-installatie is hiervoor een uiterste ingebruiknametermijn vastgesteld in de jaarlijkse openstellingsbesluiten van de SCE-regeling.¹⁵ De installatie moet geïnstalleerd worden volgens de gegevens uit de aanvraag. Afwijkingen en vertragingen worden gemeld bij de RVO, als dit niet wordt gedaan, kan de subsidie komen te vervallen. Energiecoöperaties en VvE's moeten binnen één jaar na toekenning van de subsidie een ledenlijst aanleveren. Daarnaast moeten energiecoöperaties binnen deze termijn ook een akte van recht van opstal indienen.¹⁶

Na installering van de productie-installatie is er een meetverplichting van de elektriciteitsproductie. Voor kleinverbruikersaansluitingen geldt een jaarlijkse meting, voor grootverbruikersinstallaties een maandelijkse meting. Overige verantwoording na realisatie van de productie-installatie betreft het jaarlijks doorgeven van wijzigingen in de ledenlijst en een meldplicht over faillissementen, surseance van betalingen of wanneer verwacht wordt dat subsidieverplichtingen niet (tijdig) worden gehaald. RVO mag in alle gevallen aanvullende documenten of gegevens opvragen.¹⁷

Indien de subsidie wordt toegekend, betaalt RVO maandelijks de subsidievoorschotten uit nadat de installatie gerealiseerd is. De subsidie kan worden teruggevorderd wanneer er te veel voorschot is betaald. Dit kan alleen na afloop van het kalenderjaar en wordt doorgaans verrekend met toekomstige termijnen.¹⁸

¹⁵ Besluit openstelling SCE 2025, 24 februari 2025, nr. 6684 p. 2, Te raadplegen: [Staatscourant 2025, 6684 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)

¹⁶ Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking (2025) paragraaf 4. Te raadplegen: [wetten.nl - Regeling - Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking - BWBR0044882](#)

Beschikbare subsidie

Vanaf de start van de SCE is in totaal €592 miljoen beschikbaar gesteld, in vijf verschillende openstellingsrondes. Dit budget is niet allemaal benut, waar in paragraaf 4.2 verder op in wordt gegaan.

Tranches	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Subsidie-plafond SCE	€92 mln.	€150 mln.	€150 mln.	€100 mln.	€100 mln.	€592 mln.

Tabel 3. Beschikbaar subsidiebedrag per openstellingsronde van de SCE.

Er is budget voor de SCE gealloceerd tot en met 2029. Dit ligt lager dan in de voorgaande jaren.

Gealloceerd budget	2026	2027	2028	2029	Totaal
Subsidie-plafond SCE	€78 mln.	€50 mln.	€35 mln.	€35 mln.	€198 mln.

Tabel 4. Gealloceerd SCE-budget tot en met 2029.

¹⁷ Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking (2025) paragraaf 5. Te raadplegen: [wetten.nl - Regeling - Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking - BWBR0044882](#)

¹⁸ Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking (2025) paragraaf 6. Te raadplegen: [wetten.nl - Regeling - Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking - BWBR0044882](#)

Wijzigingen in de SCE

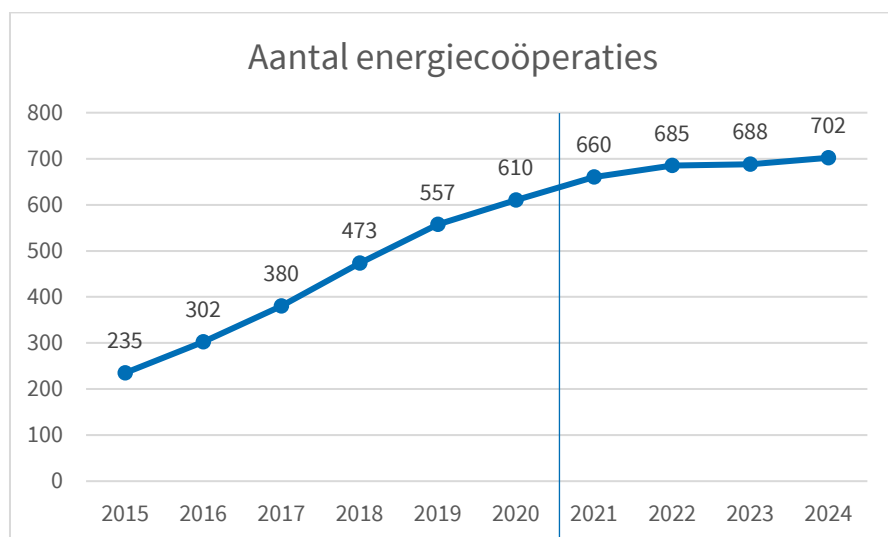
De SCE kent verschillende wijzigingen door de jaren heen. Wijzigingen van de regeling zijn doorgevoerd naar aanleiding van Kabinetsbeleid, wensen of moties uit de Tweede Kamer of op basis van signalen vanuit RVO, KGG en in de marktconsultatie van het PBL met bijvoorbeeld Energie Samen, de brancheorganisatie voor energiecoöperaties. De belangrijkste wijzigingen zijn hieronder weergegeven, een overzicht van alle wijzigingen sinds de start van de regeling is te vinden in bijlage 3.

Jaar wijziging	Oude regeling	Ontwikkeling	Huidige regeling
2022/ 2023	100% van de VvE-leden moet in de postcoderoos wonen, om het lokale aspect te waarborgen.	In de praktijk blijkt dat sommige VvE's niet kunnen deelnemen omdat zij niet aan de eis voldoen.	2022: verlaging eis naar 90% 2023: verlaging eis naar 75%
2023	In de regeling van 2021 en 2022 gelden geen eisen voor de geschiktheid van het dak.	Toegekende aanvragen leiden tot non-realisatie omdat een dak toch ongeschikt blijkt of er geen toestemming is van de eigenaar.	Een verklaring geschiktheid dak of gevel wordt gesteld als extra verplichting bij aanvraag. Initiatiefnemers moeten een verklaring indienen van een eerste schouw van het dak of gevel waar zonnepanelen komen.
2024	De regeling van 2021 t/m 2023 bevatte geen regels over subsidies tijdens periodes met negatieve prijzen.	Als gevolg van een wijziging in de staatssteunregels mag er geen steun worden verleend voor perioden waarin de prijzen negatief zijn.	Geen subsidies in periodes met negatieve prijzen. Dit geldt voor alle productie-installaties, behalve voor kleinschalige installaties (≤100 kW) met een kleinverbruikersaansluiting.
2024	De vermogensgrens is voor zon-PV 0,5 MW en wind 1 MW.	De Motie Kröger roept vragen op om de vermogensgrenzen voor zon- en windprojecten te verruimen om lokaal eigendom in hernieuwbare energieprojecten te bevorderen.	Vermogensgrenzen voor zon- en windprojecten zijn verruimd naar maximaal 6 MW(p).
2024	Ledeneis windprojecten: 1 lid per 2 kW.	De ledeneis voor wind vormde reeds een barrière. Door het uitbreiden van de vermogensgrens van windprojecten wordt de ledeneis onwerkbaar groot.	Versoepelde ledeneis voor windprojecten: 1 lid per 5 kW
2025	BV's komen niet in aanmerking voor de SCE-regeling.	Coöperaties ondervinden problemen bij het verkrijgen van financiering. Met name bij grotere installaties, naar aanleiding van de verruimde vermogensgrens.	Het is mogelijk voor energiecoöperaties om subsidie aan te vragen met een project-BV, die wordt opgericht met als enige doel de totstandbrenging en exploitatie van de productie-installatie.
2025	De regeling bevatte tot 2024 geen regels omtrent het opsplitsen van productie-installaties. In 2024 zijn interne memo's opgesteld en is op de website uitgelegd dat het opsplitsen van installaties niet is toegestaan.	Sommige initiatiefnemers dienen meerdere aanvragen in door hun installatie op te knippen in kleinere eenheden om een hoger subsidietarief te ontvangen. Hierdoor wordt subsidie verstrekt aan installaties groter dan 6 MW, die onder de SDE++ zouden moeten vallen. Daarbij kan het opknippen van installaties tot over-stimulering leiden.	Sinds 2025: Bij meerdere kleine installaties op één veld mag per categorie en aanvraagronde slechts één subsidieaanvraag worden ingediend, om opsplitsing van projecten voor een hoger subsidietarief te voorkomen.
2025	Banking (het inhalen van niet-gedraaide productie-uren (ongebruikte kWh) in een ander jaar) was na afloop van de subsidieperiode maximaal één jaar toegestaan voor zon-pv installaties en installaties op grootverbruikersaansluiting.	Door het stijgende aantal uren met negatieve elektriciteitsprijzen, draaien installaties een steeds kleiner deel van hun jaarlijkse vollasturen. De gemiste productie kan binnen de bestaande bankingtermijn vaak niet volledig worden ingehaald.	Voor beschikkingen afgegeven in en na 2024 wordt de maximale bankingtermijn verlengd naar twee jaar na de subsidieperiode. Daarbij wordt vanaf 2025 in de basisbedragen rekening gehouden met de impact van negatieve prijzen: het aantal subsidiabele vollasturen wordt verlaagd, waardoor het basisbedrag hoger uitvalt.

Tabel 5. Overzicht van de belangrijkste wijzigingen binnen SCE 2022-2025.

3.3 Ontwikkeling energiecoöperaties en ondersteuningslandschap

Sinds de inwerkingtreding van de SCE zijn 92 energiecoöperaties ontstaan. Het is niet vast te stellen in hoeverre een stijging van het aantal energiecoöperaties direct te linken is aan de SCE (of de voorganger, de PCR). Wel volgt uit de evaluatie dat de SCE en PCR belangrijk zijn voor het ontstaan van nieuwe energiecoöperaties (zie ook paragraaf 6.1). Het aantal energiecoöperaties is te zien in onderstaande figuur, waarbij de blauwe verticale lijn de inwerkingtreding van de SCE laat zien.

Figuur 4. Ontwikkeling aantal energiecoöperaties sinds inwerkingtreding PCR (2014) en SCE (2021). Bron: Lokale Energiemonitor 2024, Klimaatstichting HIER.

De SCE is zoals beschreven een exploitatiesubsidie voor projecten voor hernieuwbare opwek van energiecoöperaties en VvE's. Energiecoöperaties

en VvE's maken naast de SCE ook nog van andere subsidieregelingen gebruik:

- SDE++, zie paragraaf 3.2.
- PCR-regeling, zie paragraaf 3.1. Doordat de PCR een looptijd van 15 jaar heeft, maken projecten die voor de inwerkingtreding van de SCE-subsidie hebben aangevraagd nog gebruik van de PCR-regeling.
- Salderingsregeling. De salderingsregeling maakt het mogelijk om de stroom die op jaarbasis aan het net wordt terug geleverd weg te strepen tegen de afgenomen stroom. Zodoende wordt alleen over het netto verbruik energiebelasting en btw betaald. In het geval er meer stroom opgewekt wordt dan afgenomen, krijgt de energiecoöperatie over de extra opgewekte stroom een teruglever vergoeding. De salderingsregeling kan niet worden gecombineerd met de SCE. De salderingsregeling wordt beëindigd per 31 december 2026.

Daarnaast zijn verschillende ondersteuningsmogelijkheden voor de opstart en financiering van projecten. Zo zijn er twee landelijke fondsen voor energiecoöperaties: het Ontwikkelfonds en het Realisatiefonds. Het Ontwikkelfonds leent energiecoöperaties geld voor gemaakte kosten in de ontwikkelingsfase van een project. Ook biedt het energiecoöperaties ondersteuning en advies, bijvoorbeeld door middel van een projectbegeleider. Bij het Realisatiefonds kunnen energiecoöperaties financiering voor projecten verkrijgen.

Naast de landelijke fondsen zijn er verschillende provinciale fondsen voor de opstart en financiering van projecten. Vooral het verstrekken van financiering voor de ontwikkelkosten komt veel voor. Voorbeelden van provinciale fondsen zijn het Brabants Ontwikkelfonds Duurzame Energie (BODE), Energiefonds Overijssel (EFO) en het Energiefonds Drenthe. Ook zijn in sommige gemeenten fondsen beschikbaar, zoals in Hoogeveen en Den Haag. Het gaat hier in veel gevallen om subsidies voor de realisatie van installaties voor hernieuwbare opwek.

4. Gebruik van de regeling

In dit hoofdstuk beschrijven we op welke wijze de regeling is gebruikt (de output).¹⁹ We starten met een overzicht van het aantal aanvragen dat is gedaan, de status van de aanvragen en de subsidie die is beschikt. Vervolgens gaan we in op de typen aanvragers en kenmerken van aanvragen. De lijst hieronder toont de gebruikte definities in dit hoofdstuk.

Definitie	Toelichting
Beschikt	Aanvraag heeft geleid tot een beschikte subsidie.
Niet beschikt: Beschikking ingetrokken	Aanvraag is eerder toegekend, maar uiteindelijk is de beschikking ingetrokken, ofwel omdat niet aan de voorwaarden is voldaan ofwel omdat het project is afgebroken.
Niet beschikt: Aanvraag afgewezen	De aanvraag is afgewezen (reden onbekend).
Niet beschikt: Aanvraag ingetrokken	De aanvrager heeft de aanvraag zelf ingetrokken.

Tabel 6. Definities status SCE-aanvragen.

N.B. De data over 2025 zijn aangeleverd door RVO op 24 november 2025. Een aantal kanttekeningen:

- *Eind november 2025 waren nagenoeg alle aanvragen uit 2025 beoordeeld, op twee aanvragen na.*
- *Aanvragers hebben een realisatietermijn om hun project te realiseren. Indien hier niet aan wordt voldaan, wordt de beschikking ingetrokken. Omdat de realisatietermijn voor sommige aanvragen dus nog niet is verlopen, is het mogelijk dat bij sommige aanvragen die nu als status*

¹⁹ De cijfers in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de interne data die RVO heeft aangeleverd aan de onderzoekers. Op de website van de SCE heeft RVO ook een Excel-bestand gepubliceerd met 'projecten in beheer': deze cijfers zijn niet gebruikt voor dit hoofdstuk.

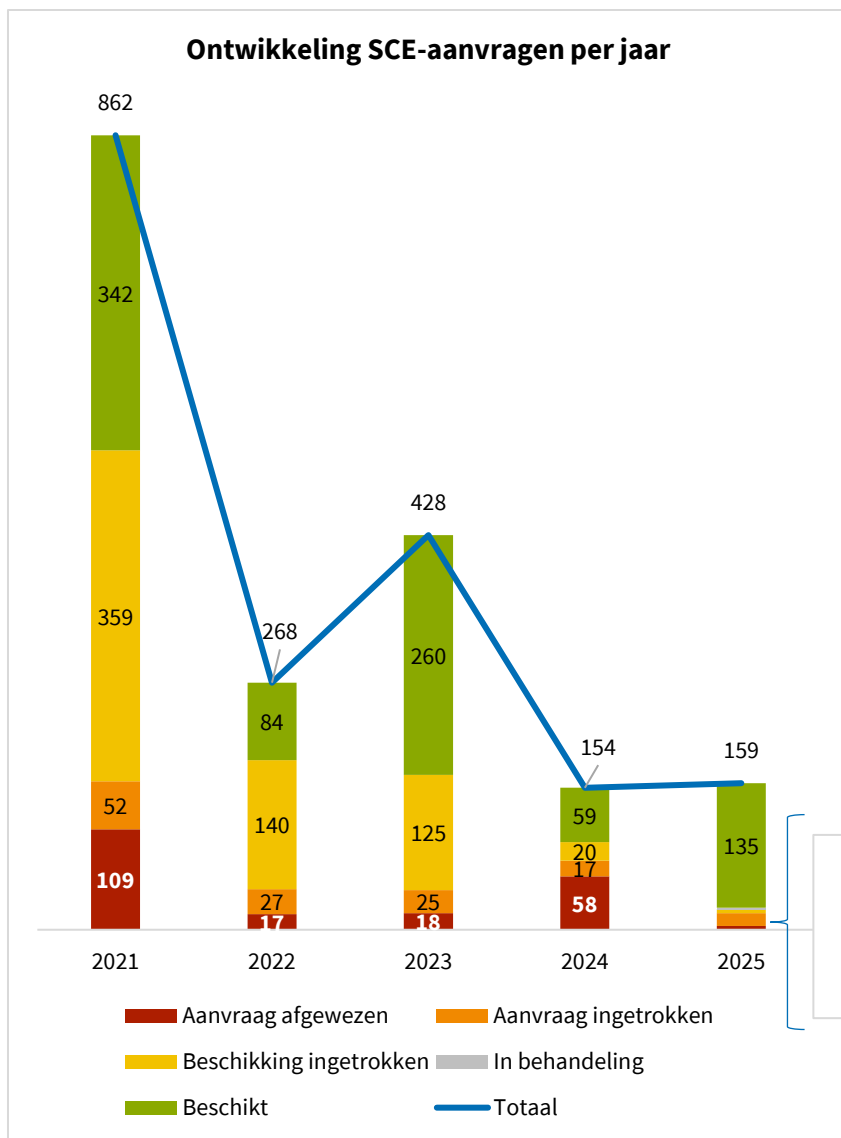
'beschikt' hebben, de beschikking later bij non-realiseatie (en/of niet voldoen aan de voorwaarden) alsnog wordt ingetrokken. Ook kan de realisatie soms langer duren als er sprake is van beroep en bezwaar bij vergunningsprocedures: RVO kan dan ontheffing verlenen op de realisatietermijn.

4.1 Aanvragen en bedragen

Er zijn in totaal 1871 aanvragen gedaan voor de SCE in de periode 2021 – 2025. 47% hiervan heeft geleid tot een beschikte subsidie.

In totaal zijn er sinds 2021 1871 aanvragen gedaan voor de SCE. Hiervan hebben 880 (47%) geleid tot een beschikte subsidie. 205 aanvragen (11%) zijn afgewezen, 135 aanvragen (7%) zijn door de aanvrager vóór beschikking zelf ingetrokken en van 648 (35%) is de beschikking later ingetrokken. 2 aanvragen uit 2025 zijn nog in behandeling.

De figuur op de volgende pagina toont de ontwikkeling van de aanvragen per jaar. Het grootste aantal aanvragen is gedaan in het eerste jaar van de regeling (862).

Figuur 5. Ontwikkeling SCE-aanvragen in periode 2021-2025.

De eerste rij in de tabel hieronder toont welk deel van de aanvragen is goedgekeurd (beschikte aanvragen en aanvragen waarvan later de beschikking is ingetrokken). Te zien is dat relatief veel aanvragen worden goedgekeurd (82%). Een uitzondering is 2024: in dat jaar zijn relatief veel aanvragen afgewezen. De reden daarvoor is dat het vanaf 2024 niet langer toegestaan was om de aanvraag voor één project op te knippen in meerdere aanvragen; dat jaar zijn 43 aanvragen om die reden afgewezen.

De tweede rij in de tabel toont welk deel van de aanvragen daadwerkelijk is beschikt. Dit percentage ligt lager dan het percentage dat is goedgekeurd; bij relatief veel goedgekeurde aanvragen wordt de beschikking dus later alsnog ingetrokken.

	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025*
Percentage aanvraag goedgekeurd (beschikt + beschikking ingetrokken t.o.v. totaal)	82%	81%	84%	90%	51%	87%
Percentage beschikt (t.o.v. totaal)	47%	40%	31%	61%	38%	85%

Tabel 7. Percentage SCE-aanvragen 2021-2025 goedgekeurd en beschikt.

*Gezien de realisatietermijn is het mogelijk dat van een deel van de beschikkingen uit 2025 (en in mindere mate 2024) de beschikking later alsnog wordt ingetrokken.

Er is tot in totaal een maximum van € 153.069.487 aan subsidie beschikt. Daarmee is 26% van het totaal beschikbare subsidiebedrag uitgeput.

In totaal is de maximale budgetclaim van beschikte aanvragen uit de periode 2021 – 2025 € 153.069.487. Het gaat daarbij om het maximale budget dat kan worden uitbetaald bij de maximale productie en het laagst mogelijke prijsniveau. Het gemiddelde maximale budget per aanvraag is circa €174 duizend euro voor 15 jaar, oftewel circa €11,6 duizend euro per jaar.

Bij de eerste openstelling in 2021 is het budget in eerste instantie overvraagd, maar is de uitputting uiteindelijk alsnog maar 56% vanwege een groot aantal ingetrokken beschikkingen (359 in totaal).

In euro's (€)	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025*
Maximale budgetclaim (beschikte aanvragen, €)	153.069.487	51.692.586	12.982.646	55.920.278	8.335.977	24.138.000
Aantal beschikte aanvragen	880	342	84	260	59	135
Subsidie-plafond	592 mln.	92 mln.	150 mln.	150 mln.	100 mln.	100 mln.
Uitputting SCE	26%	56%	9%	37%	8%	24%

Tabel 8. Beschikt subsidiebedrag bij SCE-aanvragen 2021-2025.

*Gezien de realisatietermijn is het mogelijk dat van een deel van de beschikkingen uit 2025 (en in mindere mate 2024) de beschikking later alsnog wordt ingetrokken.

In totaal is voor beschikkingen tot en met 2024 tot nu toe €8.365.345 uitbetaald.

De tabel hieronder toont de uitbetaalde bedragen in totaal en per jaar. Het gaat telkens om het bedrag dat is uitgekeerd in dat jaar voor alle projecten die in dat jaar reeds zijn gerealiseerd (en dus niet voor aanvragen die in dat jaar zijn gedaan).

In 2023 is het bedrag negatief. De reden daarvoor is dat bedragen als voorschot worden uitbetaald. Aan het eind van het jaar worden de bedragen bijgesteld: in 2023 moesten 48 aanvragers dit voorschot terugbetalen.

²⁰ Data tot 9 oktober 2025, exclusief aanvragen uit 2025 zelf.

Jaar van uitbetaling	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025 ²⁰
Totaal uitbetaald bedrag (€)	8.365.345	19.309	495.720	-234.732	1.850.939	6.234.109
Aantal uitbetaalde projecten ²¹		8	100	48	466	562
Gemiddeld uitbetaald bedrag per project (€)		2.414	4.957	-4.890	3.972	11.093

Tabel 9. Uitbetaalde subsidie voor projecten beschikt in 2021-2024.

De voornaamste redenen van afwijzing zijn dubbele/opgeknipte aanvragen en budget (bij overvraging in 2021).

Er zijn in totaal 1.095 aanvragen niet beschikt, waarvan 205 afgewezen. De meest voorkomende redenen voor afwijzing zijn dubbele aanvragen op dezelfde locatie (met name in 2021), opgeknipte aanvragen (met name in 2024) en afwijzing omdat het budget uitgeput was (in 2021). Enkele andere redenen zijn:

- Geen huur of gebruikersovereenkomst
- Geen vergunning
- Geen coöperatie/VvE
- Geen gelijk stemrecht

De resterende niet beschikte aanvragen (890) is na initiële goedkeuring de beschikking later ingetrokken door RVO ofwel de aanvrager zelf. RVO geeft aan dat veruit de meest voorkomende reden hiervoor is dat een project niet wordt gerealiseerd binnen de afgesproken ingebruiknametermijn.

²¹ Dit betreft het aantal projecten die SCE-subsidie hebben ontvangen voor het desbetreffende jaar.

4.2 Type aanvragers

Het grootste deel van de aanvragen is gedaan door energiecoöperaties (96%). In totaal zijn 70 aanvragen door VvE's gedaan, waarvan 34 aanvragen beschikt zijn (nog twee in behandeling).

Het grootste deel van de aanvragen in de periode 2021-2025 is afkomstig van energiecoöperaties (1801 in totaal, 96%). Een kleiner deel van de aanvragen (70 in totaal, 4%) is gedaan door VvE's. Van de aanvragen van energiecoöperaties is 41% beschikt, van de VvE's is dat 52%.

In interviews komt naar voren dat dit mogelijk te verklaren is doordat energiecoöperaties initieel de beoogde doelgroep waren tijdens de totstandkoming van de SCE, maar dat men tot de conclusie kwam dat de regeling ook door VvE's gebruikt kon worden. Zodoende is gedurende de totstandkoming van de regeling de VvE toegevoegd aan de doelgroep van de regeling, maar energiecoöperaties waren de primaire doelgroep.

	Energiecoöperaties	VvE's
Totaal aantal aanvragen	1801	70
Beschikt	742	34
Niet beschikt	942	34
In behandeling	117	2
% beschikt	41%	52%

Tabel 10. Verdeling energiecoöperaties en VvE's bij SCE-aanvragen 2021-2025.

In totaal hebben 421 energiecoöperaties en VvE's een SCE-aanvraag gedaan. Van hen hebben 297 partijen subsidie gekregen.

Het is voor een energiecoöperatie mogelijk om meerdere aanvragen te doen voor SCE voor meerdere projecten. De tabel hieronder toont hoeveel unieke partijen subsidie hebben aangevraagd. In totaal zijn van de 421 aanvragers 358 (85%) een energiecoöperatie en 63 (15%) een VvE. Van de 421 aanvragers zijn er in totaal 297 aanvragers die één of meer aanvragen beschikt hebben gekregen.

De tabel toont verder hoeveel aanvragen de aanvragers hebben gedaan. Zo zijn er 205 aanvragers die één aanvraag hebben gedaan, 156 aanvragers die tussen de 2 en 5 aanvragen hebben gedaan, et cetera. In de tabel is te zien dat er 34 aanvragers zijn die elk meer dan 10 aanvragen hebben gedaan, waarvan 5 zelfs meer dan 50 aanvragen. Verder is te zien dat 21 aanvragers meer dan 10 aanvragen beschikt hebben gekregen. Er is één energiecoöperatie die in totaal 38 aanvragen beschikt heeft gekregen en één energiecoöperatie die in totaal 35 aanvragen beschikt heeft gekregen.

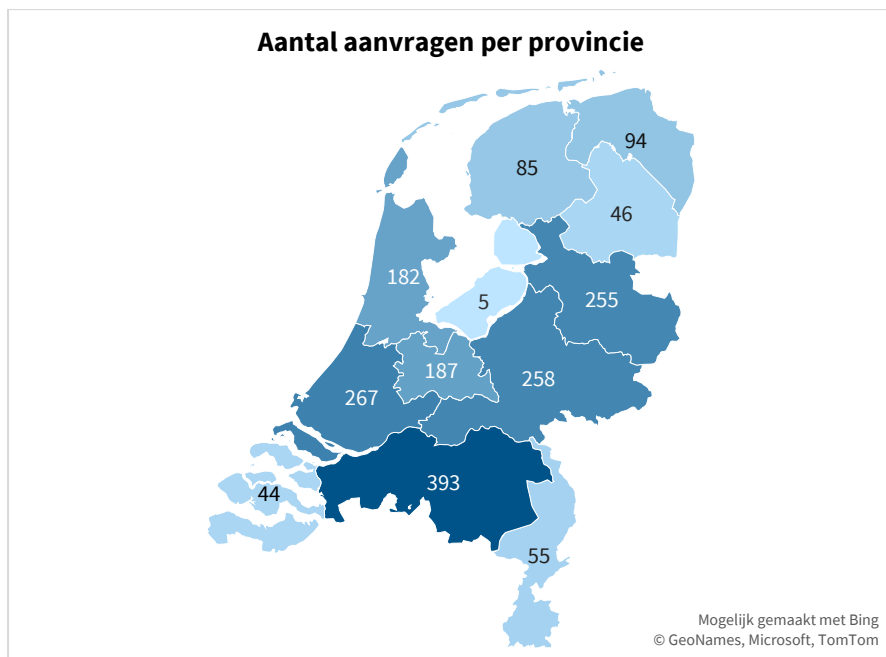
Aantal aanvragen	Aantal unieke aanvragers (totaal aantal aanvragen)	Aantal unieke aanvragers (beschikte aanvragen)
Totaal	421	297
<i>Waarvan energiecoöperaties</i>	358 (85%)	263 (89%)
<i>Waarvan VvE's</i>	63 (15%)	34 (11%)
1	205	160
2 t/m 5	156	110
6 t/m 10	26	11
11 t/m 15	11	5
16 t/m 20	6	4
21 t/m 30	5	5
31 t/m 40	5	2
41 t/m 50	2	0
Meer dan 50	5	0

Tabel 11. Unieke aanvragers bij SCE-aanvragen 2021-2025.

4.3 Kenmerken van aanvragen

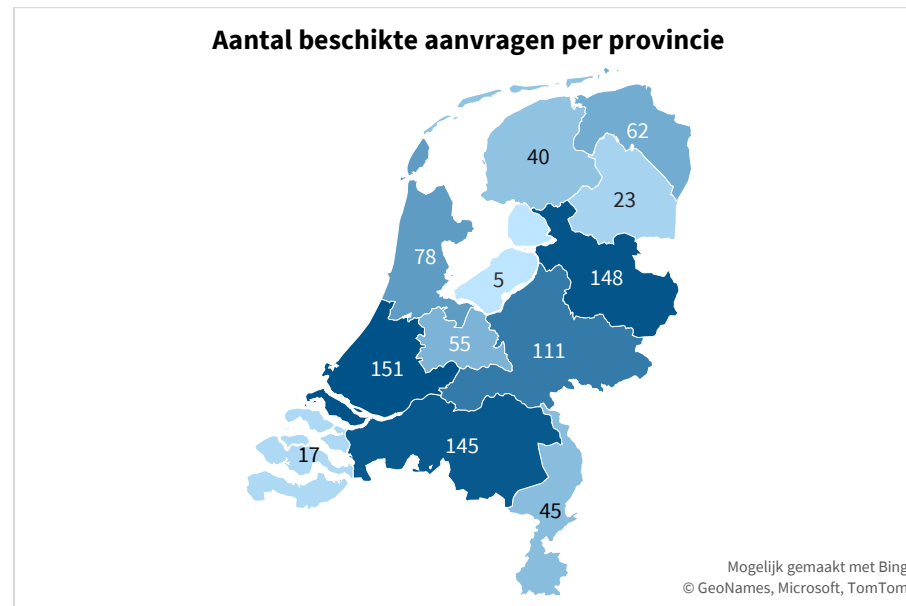
De meeste aanvragen komen uit Noord-Brabant. De meeste beschikte aanvragen komen uit Overijssel en Zuid-Holland.

De figuur hieronder toont de spreiding van aanvragen over provincies. Te zien is dat de meeste aanvragen uit Noord-Brabant komen en de minste uit Flevoland.

Figuur 6. Geografische verdeling SCE-aanvragen.

De figuur hieronder toont het aantal beschikte aanvragen per provincie. Te zien is dat de meeste beschikte aanvragen voor projecten in Overijssel en Zuid-Holland zijn.

Figuur 7. Geografische verdeling beschikte SCE-aanvragen.

De tabel hierna toont de verdeling van aanvragen (derde kolom) en van beschikte aanvragen (vijfde kolom) over de twaalf provincies. Daarnaast toont de tabel (zesde kolom) welk aandeel van de aanvragen in elke provincie heeft geleid tot een beschikking. In Flevoland, Limburg, Groningen en Overijssel is dit beschikkingspercentage hoog: daar hebben relatief veel (meer dan 50%) van de aanvragen geleid tot een beschikking.

Provincie	Totaal aantal aanvragen	%	Beschikte aanvragen	%	% beschikt t.o.v. totaal
Totaal	1871	100%	880	100%	47%
Drenthe	46	2%	23	3%	50%
Flevoland	5	0%	5	1%	100%
Friesland	85	5%	40	5%	47%
Gelderland	258	14%	111	13%	43%
Groningen	94	5%	62	7%	66%
Limburg	55	3%	45	5%	82%
Noord-Brabant	393	21%	145	16%	37%
Noord-Holland	182	10%	78	9%	43%
Overijssel	255	14%	148	17%	58%
Utrecht	187	10%	55	6%	29%
Zeeland	44	2%	17	2%	39%
Zuid-Holland	267	14%	151	17%	57%

Tabel 12. Verdeling SCE-aanvragen over provincies.

De tabel hierna toont de verdeling van de (beschikte) SCE-aanvragen, de verdeling van het aantal inwoners en de verdeling van het aantal energiecoöperaties per provincie. Te zien is dat er relatief veel (beschikte) aanvragen zijn in Overijssel ten opzichte van het aantal inwoners en energiecoöperaties.

²² CBS Statline, 2025. Regionale kerncijfers Nederland. Te raadplegen: <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/70072ned>

Provincie	SCE aanvragen	Beschikte SCE aanvragen	Inwoners (x1.000) ²²	Energie-coöperaties ²³		
Totaal	100%	100%	18.044	100%	744	100%
Drenthe	2%	3%	507	3%	35	5%
Flevoland	0%	1%	456	3%	10	1%
Friesland	5%	5%	664	4%	84	11%
Gelderland	14%	13%	2.161	12%	97	13%
Groningen	5%	7%	603	3%	62	8%
Limburg	3%	5%	1.135	6%	31	4%
Noord-Brabant	21%	16%	2.664	15%	80	11%
Noord-Holland	10%	9%	2.992	17%	98	13%
Overijssel	14%	17%	1.196	7%	70	9%
Utrecht	10%	6%	1.409	8%	64	9%
Zeeland	2%	2%	393	2%	9	1%
Zuid-Holland	14%	17%	3.863	21%	104	14%

Tabel 13. Verdeling aanvragen over provincies in vergelijking met het aantal inwoners en het aantal energiecoöperaties.

Een mogelijke verklaring voor de geografische verschillen zijn de sterke regionale ondersteuningsorganisaties en structuren, evenals de beschikbaarheid van aanvullende subsidies in provincies met veel aanvragen, met name in Overijssel, Gelderland en Zuid-Holland.

Opvallend is dat aanvragen niet per se het meest worden gedaan in provincies waarvoor het Ontwikkefonds Opwek beschikbaar is. In deze evaluatie is hiervoor geen verklaring opgehaald.

²³ Klimaatstichting HIER, 2025. Lokale Energie Monitor 2024. Te raadplegen: <https://www.hier.nu/lokale-energie-monitor-2024/zon#in-het-kort>

Veruit de meeste aanvragen zijn voor zonprojecten.

In totaal zijn er 1853 aanvragen gedaan voor zonprojecten (99%) en 18 voor windprojecten (1%). Van de zonprojecten zijn 877 aanvragen beschikt, van de windprojecten zijn 3 aanvragen beschikt.

Vanaf 2024 is in de RVO-data bijgehouden of zonprojecten een zon-op-dak, veld- of waterinstallatie betreffen. Te zien is dat het grootste deel van de aanvragen voor zon-op-dak-installaties is gedaan en een kleiner deel voor veldinstallaties.

Type installatie	2024 Totaal	2024 Beschikt	2025 Totaal	2025 Beschikt
Totaal	154	59	159	135
Zon-op-dak	79	47	150	128
Veldinstallatie	60	11	9	7
Waterinstallatie	1	1	0	0
Wind	14	0	0	0

Tabel 14. Verdeling wind- en zonprojecten SCE-aanvragen 2024 en 2025.

Redenen voor het beperkte aantal SCE-aanvragen voor windprojecten die in gesprekken zijn genoemd, zijn dat de ontwikkeling van windparken specialistische kennis vereist en dat bij kleinschalige windprojecten de vergoeding van ontwikkelkosten relatief laag is, waardoor de businesscase lastig rond te krijgen is. Grootschalige windprojecten, die in aanmerking komen voor de SDE++, zijn in vergelijking vaak beter financieerbaar en komen daardoor makkelijker tot realisatie.

Subsidie wordt voornamelijk aangevraagd en verstrekt voor installaties met vermogen tot 0,049 MW.

De tabel hierna laat zien welk vermogen de installaties hebben waarvoor subsidie wordt aangevraagd.

Vermogen	Totaal	Beschikt
Tot 0,049 MW	1593	737
0,05 - 0,249 MW	142	144
0,25 - 0,499 MW	116	40
0,5 - 0,999 MW	11	3
Vanaf 1,0 MW	9	4

Tabel 15. Vermogen installaties van SCE-projecten.

4.4 Realisatie

Er zijn tot nu toe minimaal 568 beschikte aanvragen waarvan de installatie al in gebruik is genomen.

Van de 745 beschikte aanvragen tot en met 2024, zijn er tot nu toe zeker 568 met een in gebruik genomen installatie. De meeste installaties zijn in gebruik genomen in 2022, 2023 en 2024.

Van 648 aanvragen die eerst waren beschikt, is later de beschikking alsnog ingetrokken. Dit betekent dat deze projecten niet tot realisatie zijn gekomen. In paragraaf 5.3 gaan we in op belemmeringen voor initiatiefnemers voor de realisatie van projecten.

In totaal hebben aanvragers 129 duizend MWh aan hernieuwbare, coöperatieve energie opgewekt.

De tabel hierna toont hoeveel opwek is gerealiseerd door de beschikte aanvragen uit de periode 2021-2024.

Jaar van productie	2021	2022	2023	2024	2025 ²⁴
Totale gerealiseerde productie (MWh)	220	9.436	29.033	43.321	46.994
	Totaal: 129.004				
Aantal aanvragen met in gebruik genomen installatie ²⁵	21	203	377	511	547
<i>Waarvan met >0 MWh productie</i>	21	202	376	510	519
<i>Waarvan met 0 MWh productie</i>	0	1	1	1	28
Gemiddeld per aanvraag met in gebruik genomen installatie	46,5	77,0	84,6	85,9	10,5

Tabel 16. Gerealiseerde productie door SCE-projecten beschikt in 2021-2024.

²⁴ Data tot 9 oktober 2025, exclusief aanvragen uit 2025 zelf.

Zoals in paragraaf 3.2 beschreven is in totaal €8.365.345 uitbetaald aan subsidie. Dat betekent dat per betaalde euro, 0,01542 MWh (15,42 kWh) aan hernieuwbare, coöperatieve energie is opgewekt. De kosten per opgewekte MWh zijn €64,85 (€0,0649 per kWh).

²⁵ Het gaat hier om de aanvragen die in dat jaar een in gebruik genomen installatie hadden.

5. Succesfactoren en belemmeringen

In dit hoofdstuk lichten we toe welke succesfactoren en belemmeringen van SCE-projecten we hebben geïdentificeerd tijdens de evaluatie. Dit doen we per fase van een SCE-project (verkenning, subsidieaanvraag, realisatie, exploitatie). Met succesfactoren bedoelen we factoren die de kans op een succesvol project vergroten. Met belemmeringen bedoelen we factoren die belemmerend zijn voor het succes van een project.

5.1 Verkenning

We beschrijven factoren die beïnvloeden of een energiecoöperatie of VvE subsidie aan gaat vragen voor een project.

Succesfactoren

Een belangrijke succesfactor is de aanwezigheid van **aanvullende subsidies of andere financiering** die initiatiefnemers kunnen gebruiken voor een SCE-project, bijvoorbeeld voor de financiering van de installatie of ontwikkelkosten. De mate waarin deze beschikbaar zijn, verschilt per provincie, RES-regio en gemeente. Uit de enquête komt naar voren dat 42% van de aanvragers die een gerealiseerd SCE-project hebben, ook andere subsidie ontving. Deze subsidies of financiering zijn belangrijk voor initiatiefnemers om de businesscase rendabel te maken en de investeringskosten aan de voorkant te verlagen.

Daarnaast speelt de mate waarin **regionale ondersteuningsorganisaties of structuren** aanwezig zijn in de omgeving een rol. Op deze plekken kan bijvoorbeeld informatie worden ingewonnen en kunnen onderling tips worden uitgewisseld. Deze succesfactor geldt overigens ook voor de andere fasen van een SCE-project.

Belemmeringen

De meest voorkomende belemmering voor het al dan niet aanvragen van de SCE is dat de initiatiefnemer niet tot een **rendabele businesscase** kan komen. Dat is volgens aanvragers voornamelijk omdat het subsidiebedrag niet hoog genoeg is. Daarnaast speelt in sommige gevallen mee dat het betreffende **dak nog niet geschikt** is voor zonnepanelen en daarom eerst verzwaard moet worden, wat leidt tot extra kosten waardoor de businesscase niet sluitend is.

Daarnaast is er een aantal andere redenen die door aanvragers genoemd zijn in de enquête en in gesprekken:

- De **kosten en tijdsinvestering** die een SCE-aanvraag en -project vraagt van een initiatiefnemer zijn hoog, terwijl de haalbaarheid van een project nog onzeker is. Ook speelt daarbij een rol dat veel (met name kleinere) energiecoöperaties door **vrijwilligers** worden gerund.
- De **terugleveringseis** vormt een belemmering voor kleinverbruikers die veel van de opgewekte stroom zelf willen gebruiken. Dit signaal komt terug bij energiecoöperaties, maar ook veel bij VvE's, die bijvoorbeeld de lift in het gebouw willen voorzien van stroom via de installatie. Wanneer dat niet mogelijk blijkt, kan het voor hen lastig zijn om de VvE-leden te overtuigen om te investeren in een project.
- Specifiek voor VvE's geldt verder dat de SCE **bij VvE's nog weinig bekend** is. Uit de gesprekken blijkt dat veel VvE's nog niet eerder van de SCE hebben gehoord. Er zijn wel VvE's die zonnepanelen hebben, maar voor hen blijkt het concept 'opwekken voor eigen gebruik en de rest salderen' vooralsnog aantrekkelijker. Daarnaast is de besluitvorming voor VvE's lastig. Vaak is in statuten opgenomen dat een hoog percentage van de leden moet instemmen of zelfs

unanimiteit vereist is. Ook is de terugleveringseis voor VvE's een belemmering. Uit gesprekken blijkt dat VvE's voornamelijk gericht zijn op opwek voor eigen gebruik en een (kleiner) resterend deel willen terug leveren aan het stroomnet. Dit voldoet in veel gevallen niet aan de terugleveringseis die bij de SCE gesteld wordt.

- Het is in de SCE voor kleinverbruikersaansluitingen niet toegestaan om een **accu in het ontwerp te integreren**, terwijl dit voor sommigen een wens is of zelfs belangrijk is voor een sluitende businesscase.

5.2 Subsidieaanvraag

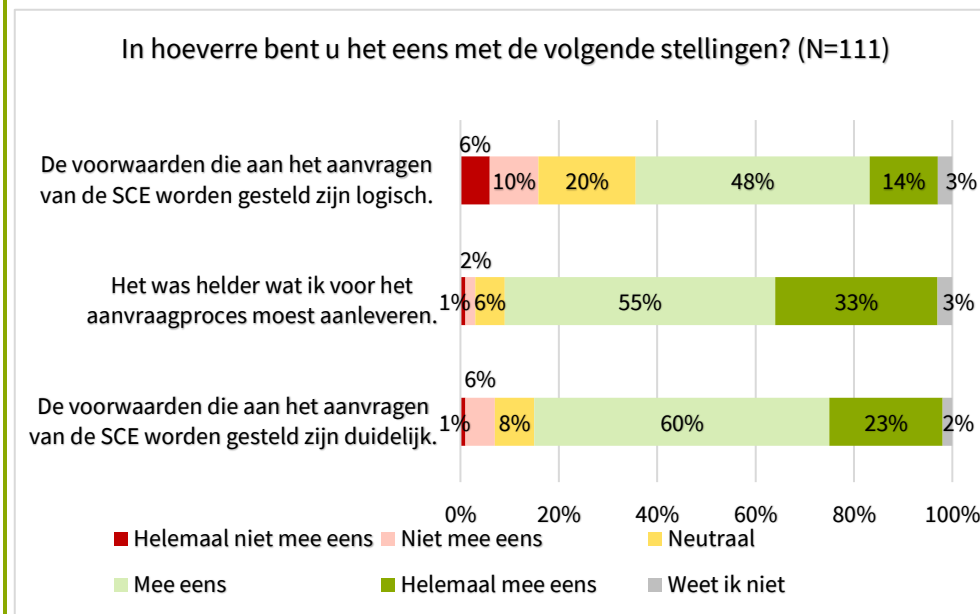
We beschrijven factoren die beïnvloeden of de aanvraag wordt beschikt of niet.

Succesfactoren

Uit de enquête en gesprekken met subsidieaanvragers blijkt de SCE overwegend **begrijpelijk en toegankelijk**. Voor een grote groep aanvragers waren de informatievoorziening, voorwaarden en vereisten duidelijk. De stelling dat de voorwaarden die aan de aanvraag van de SCE worden gesteld logisch zijn, wordt kritischer beoordeeld. In de toelichting wordt gewezen op ontwikkelingen in de energiemarkt waarmee onvoldoende rekening wordt gehouden; ook worden specifieke voorwaarden genoemd die als niet logisch worden ervaren, zoals de zuivere terugleveringseis, of de 100 kWp-drempel voor kleinverbruikersaansluitingen, bijvoorbeeld omdat een dak daardoor net niet volledig kan worden benut.

Zowel in de enquête als in de groeps gesprekken is meermaals de goede **communicatie en bereikbaarheid** van RVO benoemd. Respondenten benoemen onder andere dat RVO 'een plezierige rol in uitvoering' vervulde en de 'helpdesk bij RVO was snel en deskundig'. Daarbij zijn

initiatiefnemers tevreden **over de snelheid** van afhandelingstermijn van de aanvragen.

Figuur 8. Antwoorden uit enquête over stellingen van de subsidieaanvraag.

Belemmeringen

Een veelgenoemde belemmering is dat de aanvraag een bepaald **kennis- en ervaringsniveau van de aanvrager** vereist. Dit niveau verschilt tussen aanvragers, gezien de diversiteit in coöperaties en VvE's. Aanvragers zonder eerdere ervaringen met de SCE hebben meer moeite met het voldoen aan de voorwaarden en moeten vaak een deel van de informatie opnieuw aanleveren. Dit zorgt voor extra belasting en leidt tot frustratie. Zo stelt een respondent: *'In het jaar van de aanvraag en bouw heeft het mij heel veel tijd gekost. Ik heb naast mijn reguliere werk een halve baan ernaast gehad (...) 500 huishouders overtuigen van het initiatief, aanvraag,*

contacten leverancier, onderaannemers. Echt alles hebben we in eigen beheer uitgevoerd zonder tussenkomst van externe adviseurs.'

Een aantal initiatiefnemers geeft aan wel hulp te hebben gehad van een externe of intermediair bij de aanvraag. Dit heeft echter ook een keerzijde: 'We hebben projecten gerealiseerd met een externe projectleider maar dat zijn uren die je wel moet betalen. De subsidie houdt hier niet op een robuuste manier rekening mee. We doen nu alle projecten zelf, na 10 jaar hebben we veel ervaring opgebouwd. Het blijft wel een wankel basis.'

Ook hebben we gesprekken gevoerd met intermediaire partijen. Zij geven aan dat de methodiek van de SCE overzichtelijker is dan de eerdere PCR-regeling, maar dat het voor nieuwe energiecoöperaties lastig blijft om aan alle eisen en administratieve verplichtingen te voldoen, zoals het regelen van het recht van opstal en het borgen van langdurig beheer en de bijkomende verplichtingen daarvan. De complexiteit ontmoedigt nieuwe coöperaties. Het gebrek aan kennis en ervaring speelt in nog sterkere mate bij VvE's. In de praktijk worden VvE's die de SCE aanvragen vaak ondersteund door brancheverenigingen of maken VvE's gebruik van ondersteuning van bijvoorbeeld zonnecoaches van branchevereniging VvE Belang bij het indienen van een aanvraag.

5.3 Realisatie

We beschrijven factoren die beïnvloeden of een project van aanvraag tot realisatie komt.

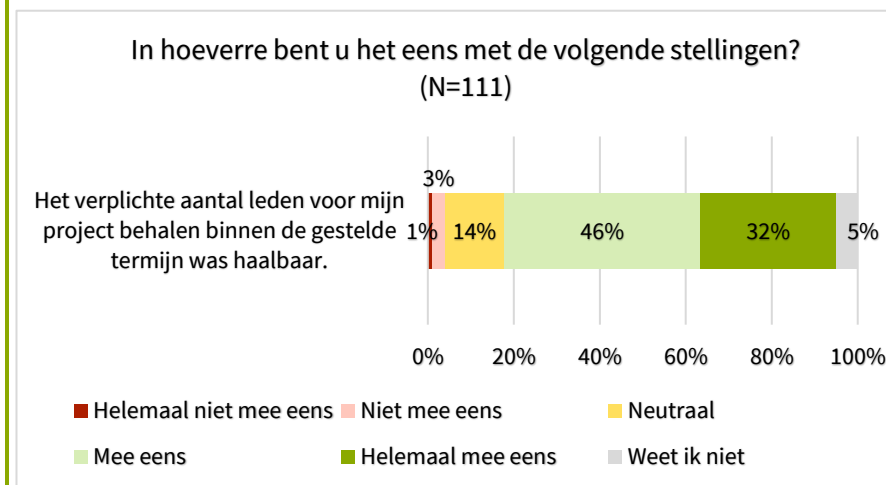
Succesfactoren

Ervaring met eerdere SCE- (of PCR-) projecten zorgt voor soepelere realisatie. In de vorige paragraaf is toegelicht hoe kennis en ervaring een rol speelt bij de aanvraag, hetzelfde geldt voor de realisatiefase. In het huidige energielandschap krijgen initiatiefnemers te maken met verschillende belemmeringen. Meer ervaren initiatiefnemers weten hier

vaak beter mee om te gaan en vinden slimme manieren om deze te ondervangen. Een voorbeeld hiervan is het inrichten van gunstige voorwaarden voor dakeigenaren om te voorkomen dat deze zich terugtrekken, of de boekhouding online uitbesteden om tijd en kosten te besparen.

Daarnaast is één van de voorwaarden voor realisatie de minimale ledeneis per kWh. Uit de evaluatie blijkt dat het **vinden van leden vaak goed te doen is**. Er is genoeg interesse waardoor projecten tot realisatie komen. Zowel gesprekspartners als respondenten van de enquête (78%, N = 111) geven aan dat de ledeneis haalbaar is, zie onderstaande figuur.

De ledeneis is bij de SCE een discussiepunt geweest. Naar aanleiding van signalen uit de energiesector is in 2023 de termijn voor het aanleveren van de ledenlijst verlengd en is in 2024 de ledeneis voor windprojecten versoepeld. Bij open vragen in de enquête wordt de ledeneis echter slechts een enkele keer als belemmering genoemd, dus deze groep vormt een kleine minderheid. Een voorbeeld van initiatiefnemers die worstelen met het halen van de ledeneis zijn kleine dorpen met relatief weinig inwoners.

Figuur 9. Antwoorden uit enquête in hoeverre de ledeneis haalbaar is.

Belemmeringen

Tijdens de realisatiefase ervaren initiatiefnemers verschillende belemmeringen. In een aantal gevallen leiden deze belemmeringen tot non-realiseren. In deze paragraaf lichten wij de meest genoemde belemmeringen toe, die naar voren zijn gekomen uit zowel de enquête als de interviews. Voor deze belemmeringen geldt dat ze allemaal veel genoemd zijn in de enquête-respons en de gesprekken met initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

- Er zijn projecten waarbij de **dakeigenaar zich terugtrok** vanwege risico's. Een dakeigenaar dient zich in deze fase namelijk voor een lange periode te committeren. Zo vrezen ze brandgevaar of haken ze af vanwege de lange realisatietermijn. Ook levert de financiering complicaties op; een hypotheekverstrekker moet meestal akkoord gaan met een verklaring van de dakeigenaar en deze werkt niet altijd mee. Bovendien wordt de dakvergoeding of huur voor het gebruik van het dak als niet aantrekkelijk ervaren. Met name voor particuliere daken 'staat hier weinig tegenover'. Een andere belemmerende factor is netverzwaring die lang op zich laat wachten wat de realisatie minder haalbaar maakt. Vaak komen deze knelpunten en risico's in de realisatiefase aan het licht, waardoor dakeigenaren zich toch niet willen committeren en realisatie belemmerd wordt.
- Het blijkt uitdagend om **aansluiting van de installatie** te verkrijgen op het net. Vanwege de grote vraag naar elektriciteit, de uitdagingen rondom netcongestie en de tijdsintensieve uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet, lopen netaansluitingen aanzienlijke vertraging op. Initiatiefnemers moeten vaak lang wachten op een aansluiting. Met name grootverbruikaansluitingen worden momenteel nauwelijks verstrekt vanwege lange wachtlijsten. In oktober 2025 is de wachtrij voor grootverbruikers bij regionale netbeheerders opgelopen tot 14.000 aanvragen²⁶. Dit vormt tevens

een reden waarom mogelijk minder aanvragen worden gedaan. Een respondent onderschrijft dit: *“Misschien zijn er veel initiatieven en projecten met interesse in een grootverbruikaansluiting, maar die aansluiting worden niet vergeven.”*

- Een andere belemmering is het **contract met energieleveranciers**. Het blijkt uitdagend een energieleverancier te vinden die de opgewekte energie wil afkopen. Redenen die hiervoor worden genoemd zijn contractvormen die de afgelopen jaren zijn veranderd, lagere aangeboden prijzen dan verwacht en er zijn weinig energieleveranciers die contracten aanbieden voor SCE-installaties. Greenchoice is een partij die deze contracten wel aanbiedt. Zij geven hierover het volgende aan: *“Voorheen kon je contracten van 3 tot 5 jaar vaststellen, nu zijn dat vaak contracten van 1 jaar. Nu is er jaarlijks contact om de Power Purchase Agreement (PPA) te verlengen en dat levert discussie op. De markt ontwikkelt zich zeer snel en doordat de uitvoering van de SCE-subsidie wordt aangepast is de kans aanzienlijk dat er elk jaar nieuwe voorwaarden voor de PPA gesteld dienen te worden”*.
- Ook de **realisatietermijn van projecten** (de realisatietermijn voor beschikte SCE-aanvraag verschilt tussen de 2,3 of 4 jaar) gezamenlijk met het **niet indexeren van basisbedragen** vormt een belemmering. Het basisbedrag is gebaseerd op het moment van toewijzing van SCE, maar de prijzen om een project te realiseren zijn gedurende de realisatietermijn gestegen. Zoals eerder aangegeven neemt PBL in de berekeningen van het basisbedrag wel een inschatting van de inflatie over de gehele looptijd mee, maar wanneer de inflatie hoger uitvalt dan deze inschatting kan de businesscase nog krappere worden en mogelijk niet langer haalbaar zijn. Een respondent zegt hierover: *“Ten tijde van het berekenen van de haalbaarheid en businesscase was de situatie compleet anders, dan ten tijde van oplevering van de systemen.”*

²⁶ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 6 oktober 2025. Aanpak netcongestie. Te raadplegen: [kamerbrief](#)

- **Onverwachte kosten:** Er blijken kosten met het project gemoeid te zijn die voor de aanvraag niet waren voorzien, bijvoorbeeld hogere verzekeringen of beveiligingskosten. Deels zijn deze onverwachte kosten te verklaren door een snelle stijging van kostprijzen als gevolg van inflatie. Overige onvoorziene kosten zijn bijvoorbeeld het resultaat van de toename van koperdiefstal sinds 2023, hierdoor gaan verzekeringskosten omhoog en dienen extra beveiligingsmaatregelen te worden genomen. Respondenten geven aan dat deze kosten niet worden meegenomen in het berekenen van de basisbedragen. Een respondent geeft aan: *“Het doel is altijd kostendekkend geweest, maar zelfs dat staat nu onder water. In hoeverre vult de regeling nog aan? Dat is niet duidelijk.”*

Naast deze veelgenoemde belemmeringen, zijn er gedurende de evaluatie enkele specifieke situaties waarin andere belemmeringen voor realisatie naar voren komen. Een voorbeeld is een liftinstallatie op een dak voor VvE's, waardoor twee aansluitingen nodig waren; dit botst met de regel dat je niet in één jaar voor twee daken een aanvraag mag doen. RVO geeft aan dat deze voorwaarde inmiddels is aangepast.

5.4 Exploitatie

We beschrijven factoren die beïnvloeden in welke mate de exploitatie-fase van een project succesvol of soepel verloopt.

Succesfactoren

Over het algemeen is de voornaamste succesfactor de **afwezigheid van tegenslagen**. Wat projecten verbindt die rendabel zijn/blijven is een gebrek aan (financiële) tegenvallers.

Een andere succesfactor is de **grootte van de energiecoöperatie**. Grote energiecoöperaties hebben meerdere projecten, waardoor ze meer subsidiestromen en dus een basisfinanciering hebben. Ook zijn deze

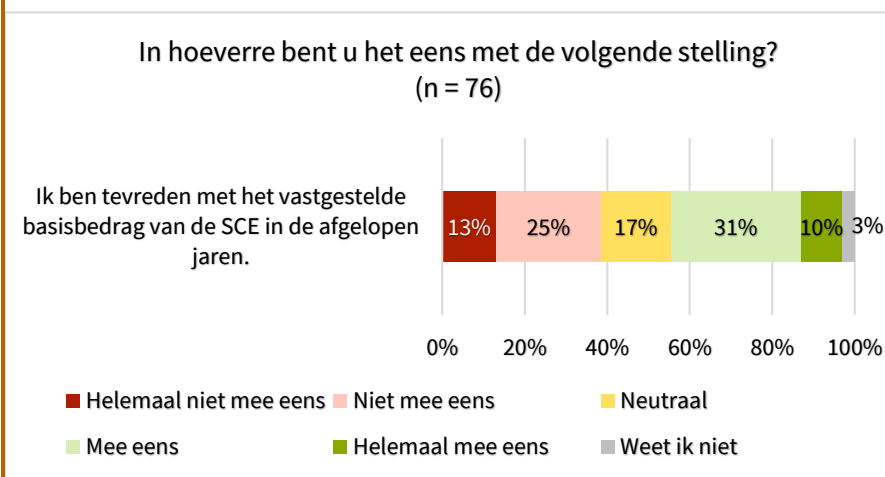
energiecoöperaties in veel gevallen professioneler en doordat ze meer energie opwekken kunnen ze gunstigere prijsafspraken maken met de energieleverancier.

Ten slotte blijven projecten met een sterk (gevoel van) **lokaal eigenaarschap** interessanter voor de omgeving. Met lokaal eigenaarschap bedoelen we betrokkenheid van de lokale omgeving bij energiecoöperaties en energieprojecten. Omwonenden participeren daadwerkelijk in projecten en de projecten zijn zichtbaar. Een voorbeeld van een succesverhaal is een dorpsmolen die is gefinancierd met de SCE. Elke euro die te veel wordt verdiend, komt hierbij terecht in de samenleving zoals een buurthuis of bij de voetbalclub. Een ander voorbeeld is een zonne-installatie die is geïnstalleerd op de lokale sporthal: het project is zichtbaar en zorgt ervoor dat deelnemers betrokken zijn en zich ook eigenaar voelen van de installatie en opgewekte stroom. Wat beide verhalen gemeenschappelijk hebben is dat het project én de opbrengsten zichtbaar zijn en daarmee een gevoel 'onze' energie-installatie aanwakkert. Dit kan zowel het draagvlak als de participatie stimuleren.

Belemmeringen

Gedurende de exploitatiefase, spelen verschillende belemmeringen. De meest voorkomende belemmering zijn **lage energieprijzen** in combinatie met een **hoge basisenergieprijs**. Door de hoge basisenergieprijs wordt een deel van de onrendabele top voor een aantal projecten niet afgedekt. Dit speelde vooral in 2024. De exploitatiekosten worden steeds hoger, respondenten geven aan dat hier in de voorwaarden van de SCE niet genoeg rekening mee wordt gehouden aangezien de subsidiebedragen steeds lager worden. Een voorbeeld van hogere exploitatiekosten zijn verhoogde onderhoudskosten, niet alleen voor materialen maar ook voor de uitvoeringskosten.

Onderstaande stelling geeft weer in hoeverre men het eens is met het vastgestelde basisbedrag van de afgelopen jaren. De reacties zijn verdeeld: ongeveer een derde van de respondenten is ontevreden over het vastgestelde basisbedrag. Voor de mate van tevredenheid met het basisbedrag is geen significante correlatie gevonden met het jaar waarin de aanvraag is ingediend. Het is dus niet zo dat aanvragers in 2021 of 2023 (toen het basisbedrag relatief hoog lag) aanzienlijk positiever zijn dan aanvragers uit andere jaren. Echter, deze stelling is uitsluitend voorgelegd aan toegekende aanvragen. In groepsgesprekken met initiatiefnemers wordt het lage basisbedrag als belangrijkste reden voor een onrendabele businesscase genoemd. Hoewel projecten momenteel nog (net) rendabel zijn met de vastgestelde bedragen, dreigt dit door toenemende kosten in de toekomst te veranderen.

Figuur 10. Antwoorden uit enquête op de vraag in hoeverre men tevreden is met het vastgestelde basisbedrag.

Een tweede belemmering tijdens de exploitatie zijn **negatieve uren**: bij beschikkingen vanaf 2024 wordt geen subsidie uitgekeerd bij (tijdelijk) negatieve stroomprijzen, waardoor de opbrengst terugloopt en projecten financieel in de knel kunnen komen. Omdat het aantal negatieve uren vooraf moeilijk is in te schatten, is dit risico lastig mee te nemen in de businesscase.

Het voornaamste gevolg van tegenslagen tijdens de exploitatiefase is dat projecten **nét wel of nét niet** rendabel worden. Dit zorgt voor **stress, onrust en extra werk** bij energiecoöperaties. Het enthousiasme van betrokkenen komt hierdoor onder druk te staan en energie vloeit weg. Energiecoöperaties zijn op zoek naar creatieve manieren om de exploitatiekosten laag te houden. Hierdoor doet zich een dilemma voor; of meer zelf oppakken, of uitbesteden ten koste van de businesscase zoals een respondent toelicht: *“Onderhoud doen we zelf, maar het is een grote werklust en verantwoordelijkheid. We proberen het nu uit te besteden maar dat gaat allemaal ten koste van de businesscase.”*

Met name bij **kleine coöperaties** geldt dat zij in de exploitatiefase belemmeringen ervaren, omdat zij weinig buffer hebben opgebouwd om met tegenslagen om te gaan.

Tot slot is tijdens de groepsgesprekken meermaals benoemd dat RVO laat met definitieve correctiebedragen (mei/juni) komt, terwijl coöperaties vanaf maart hun **jaarrekeningen** willen kunnen opmaken. Jaarrekeningen moeten ieder jaar eind juli bij de Kamer van Koophandel (KVK) worden aangeleverd en daarvoor worden goedgekeurd door leden van de coöperatie. De termijn waarop RVO de correctiebedragen aanlevert is momenteel volgens veel gesprekspartners te krap.

6. Effecten en impact

We beschrijven in dit hoofdstuk de mate waarin de beoogde effecten en impact van de SCE zijn bereikt aan de hand van de drie doelstellingen: hernieuwbare opwek en CO₂-reductie, lokale participatie in hernieuwbare energieprojecten en draagvlak. We starten telkens met onze dikgedrukte bevinding, die we onderbouwen aan de hand van de opgehaalde feiten, cijfers en percepties van betrokkenen.

6.1 Hernieuwbare opwek en CO₂-reductie

De SCE levert een bijdrage aan de opwek van hernieuwbare, coöperatieve en lokale energie. Zonder SCE waren projecten niet tot realisatie gekomen.

In totaal zijn er 880 beschikte subsidieaanvragen, waarvan al zeker 565 tot realisatie zijn gekomen. Deze SCE-projecten hebben in totaal tot nu toe 129 duizend MWh aan hernieuwbare, coöperatieve, lokale energie opgewekt. De beschikte projecten zijn opgestart door verschillende soorten energiecoöperaties, van startende coöperaties met één project tot grotere coöperaties met meerdere projecten. Door de ledeneis (die goed haalbaar is) zijn direct omwonenden eigenaar van de installaties. Ook zijn er 34 VvE's met een beschikte subsidie.

Nagenoeg alle aanvragers geven aan dat zonder SCE hun projecten niet gerealiseerd hadden kunnen worden: de kosten zijn dan simpelweg te hoog ten opzichte van wat het oplevert. 95% van de 76 enquête-respondenten

met een gerealiseerd project geeft aan dat zij zonder SCE hun project niet hadden kunnen realiseren. De vier aanvragers die aangeven dat zij hun projecten ook zonder SCE hadden kunnen realiseren, geven aan dat projecten dan ofwel verliesgevend waren geweest, ofwel op kleinere schaal waren gerealiseerd (bijvoorbeeld minder panelen of voor eigen gebruik). Ook in de enquête naar niet-aanvragers zijn geen signalen ontvangen dat projecten zonder SCE zijn gerealiseerd.²⁷

Op enkele grotere projecten na die subsidie vanuit de SDE++ ontvangen (in plaats van de SCE), zijn er waarschijnlijk zeer weinig tot geen coöperatieve projecten die zonder SCE tot realisatie komen. De SCE zorgt dat projecten kunnen worden gerealiseerd, door de onrendabele top van projecten af te dekken en daarmee de businesscase rond te maken. De laatste jaren wordt deze businesscase echter steeds krappere, mede door hogere kosten die eerder niet voorzien waren (zoals: beveiliging, verzekeringen, investeringskosten, hogere rentekosten voor financiering – zie ook paragraaf 5.3). Hierdoor komt de businesscase voor veel projecten in de knel.

De bijdrage van de SCE aan CO₂-reductie is waarschijnlijk beperkt.

SCE-projecten stoten per kWh minder CO₂ uit dan de gemiddelde uitstoot per opgewekte kWh. De besparing per opgewekte kWh is tussen de 0,172 kg CO₂ en 0,1107 kg CO₂.²⁸ Daarmee dragen SCE-projecten dus bij aan de reductie van CO₂, omdat elke kWh opgewekt door een SCE-project niet meer opgewekt hoeft te worden door andere installaties.

²⁷ Enkele respondenten geven aan projecten te hebben gerealiseerd met de voorganger van de SCE, de PCR. Eén respondent meldt dat een project is gefinancierd door de verkoop van certificaten aan leden van de coöperatie.

²⁸ Emissiefactoren SCE-projecten: Zon op dak: 0,0480 kg/kWh; Zon veld- of waterinstallatie 0,0629 kg/kWh; Wind: 0,1093 kg/kWh; Water: 0,0480 kg/kWh. Bron: [PBL](#) CO₂-emissiefactor gemiddeld (grijze mix): 0,22 kg/kWh. Bron: [CBS](#)

Tegelijkertijd betreffen SCE-projecten installaties met een relatief klein vermogen (bijvoorbeeld in vergelijking met SDE++ projecten). De absolute opwek per installatie is dus relatief lager en waarschijnlijk minder efficiënt dan bij grotere installaties. Daarmee is dus de absolute, totale bijdrage van alle SCE-gesubsidieerde projecten aan de totale besparing van CO₂-uitstoot in Nederland en de Klimaatdoelen ten aanzien van CO₂ beperkt en zijn de subsidiekosten per ton CO₂-reductie waarschijnlijk hoger dan bij bijvoorbeeld de SDE++.

Gesprekspartners geven daarbij aan dat de meerwaarde van de SCE ook niet bij de CO₂-reductie hoeft te liggen, maar juist zit in de bijdrage aan het opzetten van coöperatieve projecten en het realiseren van participatie van inwoners bij de energietransitie door deze projecten.

6.2 Lokale participatie

De SCE draagt bij aan lokale participatie in hernieuwbare-energieprojecten.

Door het coöperatieve karakter en de ledeneis van de SCE wordt bij elk SCE-project de directe omgeving betrokken. Daarmee participeren er meer mensen bij de projecten, dan als projecten commercieel waren opgezet. SCE-projecten zijn 100% lokaal eigendom²⁹, en dragen daarmee dus bij aan het 50% lokaal eigendom-doel. Enkele initiatiefnemers geven aan dat als de SCE er niet was geweest, hun initiatief mogelijk door een commerciële partij was opgepakt (in plaats van coöperatief).

---

²⁹ In lijn met Stichting HIER definiëren we lokaal eigendom als coöperatief eigendom (eigendom door een energiecoöperatie met omwonenden als leden) of eigendom van een lokale partner (zoals een agrariër, ondernemer, gemeente of waterschap). Ook een

Lokale participatie houdt bij de SCE vaak in dat leden financieel participeren in energieprojecten. Voor een kleiner deel van de betrokkenen hebben de SCE-projecten een enthousiasmerende werking, met als gevolg dat zij meer gaan participeren in de energietransitie.

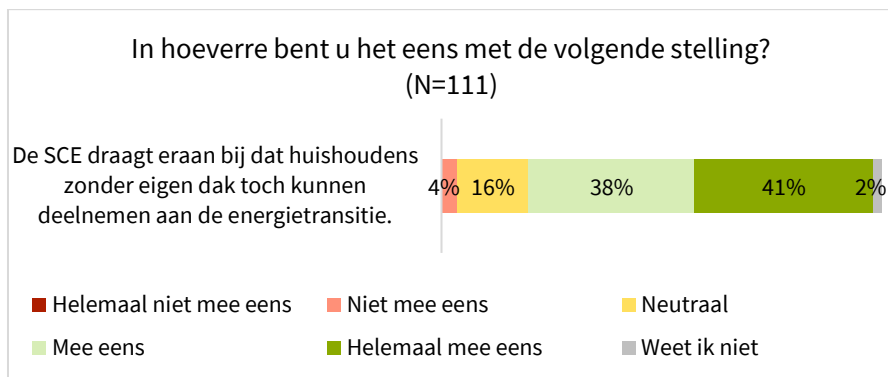
Er zijn verschillende signalen ten aanzien van de mate waarin ook huishoudens zonder eigen dak participeren in de SCE-projecten.

Het is lastig om vast te stellen in hoeverre deelnemers aan SCE-projecten ook huishoudens zijn zonder eigen dak. Vanuit initiatiefnemers en andere betrokken partijen komen verschillende signalen:

- Er is een aantal concrete voorbeelden waar huishoudens zonder eigen dak hebben deelgenomen aan een SCE-project, zoals projecten van VvE's (36 beschikte aanvragen) en enkele projecten van woningcorporaties (aantal niet bekend).
- Uit de enquête (zie figuur 11) komt naar voren dat een ruime meerderheid vindt dat de SCE eraan bijdraagt dat huishoudens zonder eigen dak toch kunnen deelnemen aan de energietransitie. Een aanvrager geeft aan: *“[De SCE] biedt niet alleen mogelijkheden voor huishoudens zonder eigen dak maar ook huishoudens die niet de middelen hebben om te investeren maar toch willen deelnemen en hun energierekening betaalbaar willen houden”*.
- Tegelijkertijd geven verschillende initiatiefnemers aan dat mensen die daadwerkelijk meedoen in projecten, vaak meer welgestelden zijn (die vaak juist wél een eigen dak hebben). Tot de doelgroep huishoudens zonder eigen dak behoren ook vaak bewoners met een krappere portemonnee, die bijvoorbeeld in appartementen of huurhuizen wonen. Sommige coöperaties geven aan dat ze geprobeerd hebben de

project dat gedeeld eigenaarschap kent, bijvoorbeeld van een energiecoöperatie en een gemeente of waterschap, definiëren we als lokaal eigendom.

investeringsgrens zo laag mogelijk te houden (ook met hulp van andere subsidies/fondsen), maar dat het lastig blijft bepaalde groepen te betrekken.

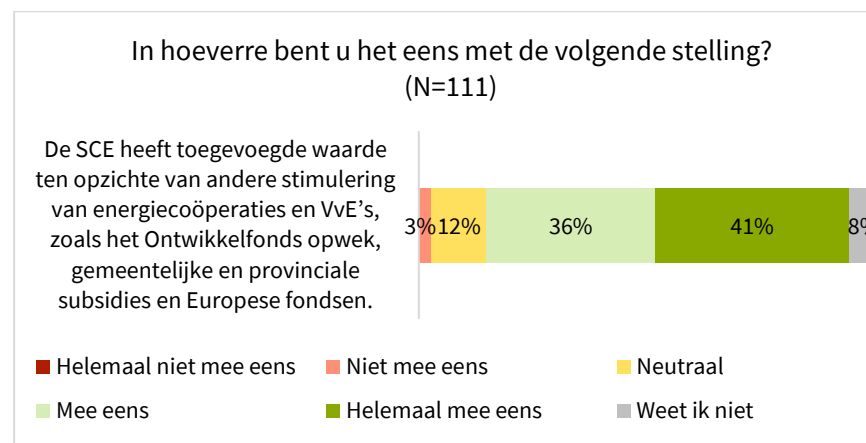
Figuur 11. Antwoorden uit enquête op de vraag in hoeverre de SCE eraan bijdraagt dat huishoudens zonder eigen dak kunnen deelnemen aan de energietransitie.

De SCE vervult in het bredere stimuleringsaanbod een belangrijke rol als enige exploitatiesubsidie geschikt voor kleine coöperatieve installaties.

De SCE is een exploitatiesubsidie, terwijl veel andere subsidieregelingen en fondsen gericht zijn op de opstart- en ontwikkelfase (bijvoorbeeld: financiering van de installatie). De enige andere beschikbare exploitatiesubsidie voor hernieuwbare energie-installaties is de SDE++. Initiatiefnemers geven aan dat deze subsidieregeling enkel haalbaar is voor energiecoöperaties met een zekere schaalgrootte. Zo is het basisbedrag bij de SDE++ lager dan bij de SCE, waardoor coöperatieve projecten niet tot een rendabele businesscase zouden komen. De SCE betaalt meer uit voor kleinere installaties, wat goed aansluit bij de praktijk van kleine, startende energiecoöperaties die relatief hogere kosten maken omdat en (nog) niet kunnen profiteren van schaalvoordelen. Dergelijke energiecoöperaties zijn

immers minder professioneel dan (grote) commerciële partijen die met hun projecten aanspraak kunnen maken op de SDE++.

Initiatiefnemers en andere betrokkenen zien duidelijke meerwaarde van de SCE in het bredere landschap van ondersteuning en stimulering van energiecoöperaties en VvE's (zie ook figuur 12). Door kleinere initiatieven subsidie te geven in de exploitatiefase, maakt de SCE het mogelijk voor deze kleinere initiatieven om hun installatie te realiseren. Daarbij geldt dat deze kleinere initiatieven niet alleen coöperatief zijn opgezet, maar vaak ook een hogere mate van participatie van de omgeving hebben dan grootschalige hernieuwbare energieprojecten.

Figuur 12. Antwoorden uit enquête op de vraag in hoeverre de SCE toegevoegde waarde heeft ten opzichte van andere stimuleringsfondsen.

Er hadden met het beschikbare budget meer effecten kunnen worden bereikt.

Er is in totaal een maximum van € 153.069.487 aan subsidie beschikbaar. Daarmee is 26% van het totaal beschikbare subsidiebudget uitgeput.

Het beschikbare SCE-budget is in geen enkel jaar uitgeput. Het eerste jaar was de regeling wel overvraagd, maar is uiteindelijk meer dan de helft van de beschikte aanvragen alsnog ingetrokken omdat projecten niet zijn gerealiseerd. In de jaren daarna is de regeling elk jaar ondervraagd.

Initiatiefnemers en andere betrokkenen geven aan dat er wel nog potentieel is voor nieuwe SCE-projecten:

- Er zijn energiecoöperaties die al een of enkele SCE/PCR-projecten hebben en meer projecten zouden willen starten, maar tegen worden gehouden door de krappe businesscase en eerdere ervaringen waarbij hun SCE-project maar nét rondkwam.
- Er zijn nog veel Nederlanders niet lid van een coöperatie: zo was er in 2024 wel in bijna 89% van de gemeenten een energiecoöperatie actief, maar is het geschatte aantal leden/deelnemers slechts 139.000 (1,7% van Nederlandse huishoudens).³⁰
- Er is pas een klein aandeel VvE's betrokken (63 VvE's die een aanvraag hebben gedaan en 34 VvE's met een beschikt project ten opzichte van ruim 20.000 VvE's met meer dan 11 leden in Nederland).³¹
- Er zijn volgens betrokkenen nog veel daken nog niet belegd met zonnepanelen, die daar wel geschikt gemaakt voor kunnen worden.

Zoals beschreven in paragraaf 5.1 zijn er echter nog steeds belemmeringen die initiatiefnemers ervan weerhouden om SCE aan te vragen. De belangrijkste reden is de businesscase van projecten, die steeds krappere wordt en in sommige gevallen zelfs niet meer rondkomt ondanks de subsidie.

---

³⁰ Klimaatstichting HIER, 2025. Lokale Energie Monitor 2024. Te raadplegen: <https://www.hier.nu/lokale-energie-monitor-2024/zon#in-het-kort>

³¹ CBS (2023). Aantallen en kenmerken van Verenig Te raadplegen: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/aanvullende-statistische-diensten/2023/aantallen->

6.3 Draagvlak

De mate waarin de SCE bijdraagt aan draagvlak voor de energietransitie verschilt per project.

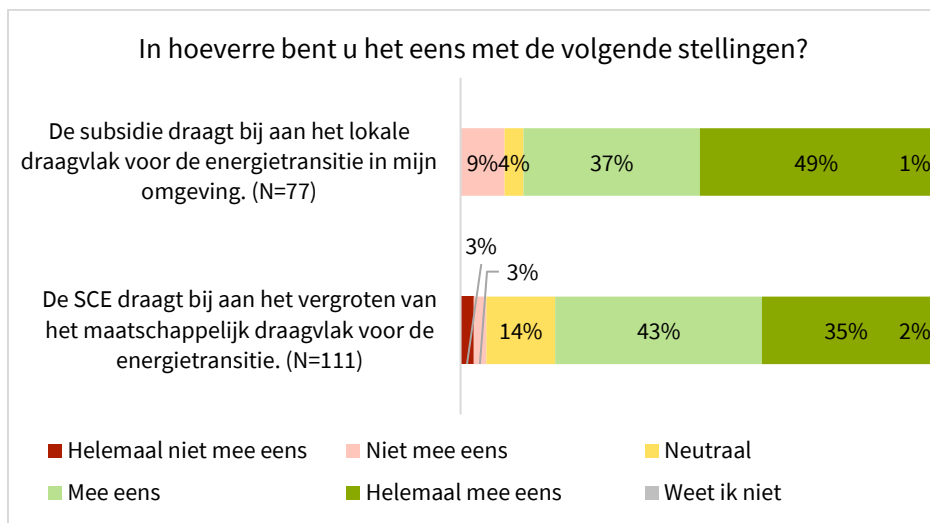
Initiatiefnemers en andere betrokkenen geven aan dat de SCE tot op een bepaalde hoogte bijdraagt aan draagvlak, omdat initiatieven lokaal worden opgezet en uitgevoerd.

Figuur 13 toont dat het grootste deel van de respondenten aangeeft dat de subsidie heeft bijgedragen aan het lokale draagvlak voor de energietransitie in hun eigen omgeving; een iets kleinere meerderheid vindt dat de SCE in algemene zin bijdraagt aan het vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie. Respondenten geven aan dat de SCE-projecten mogelijk maakt, dit zorgt voor betrokkenheid bij de energietransitie omdat mensen durven te investeren. Zo stelt een respondent: *“Dankzij de SCE hebben de lokale bewoners(participanten) meer vertrouwen in de haalbaarheid, dat het lokale draagvlak vergroot (versterkt het vertrouwen dat dit een duurzaam project is, en er een "verbinding" is tussen overheid en lokale bijdrage aan duurzaamheid).”*

Respondenten geven daarbij wel enige nuance: financiële participatie zorgt niet automatisch voor draagvlak in de lokale omgeving. Niet alle leden van energiecoöperaties zijn lid omdat zij zich willen inzetten voor de energietransitie. Een deel van de leden is lid uit financiële overwegingen. Het is niet mogelijk gebleken om vast te stellen hoe groot dit deel van de leden van energiecoöperaties is. Het betrekken van deze leden bij het werk van de energiecoöperatie is lastig, zo geven gesprekspartners aan. Een

[en-kenmerken-van-verenigingen-van-eigenaren-2022/2-aantal-en-kenmerken-van-vve-s.](#)

respondent merkt bijvoorbeeld op: “De SCE draagt wel bij aan financiële participatie en enige mate van betrokkenheid van leden, maar omdat het een productiesubsidie betreft, creëert de SCE weinig actieve betrokkenheid en geen draagvlak onder gebruikers.”

Figuur 13. Antwoorden uit enquête op de vraag in hoeverre de SCE bijdraagt aan draagvlak voor de energietransitie.

Er zijn verschillende succesverhalen van projecten die bijdragen aan het draagvlak in de directe omgeving van een project. Zo zijn er voorbeelden van projecten die lokaal zijn gerealiseerd, waar deelnemers door de zichtbaarheid en tastbaarheid van het project, ook betrokkenheid en eigenaarschap voelen (zoals toegelicht in paragraaf 5.4), of verhalen waar een SCE-project een kickstarter waar voor meer energietransitie-gerelateerde activiteiten in de buurt. Zo is er een voorbeeld waarbij huurders van een woningcorporatie lid kunnen worden van de energiecoöperatie. Daardoor kunnen ook sociale huurders die geen eigen dak hebben of financieel niet kunnen deelnemen, toch betrokken raken.

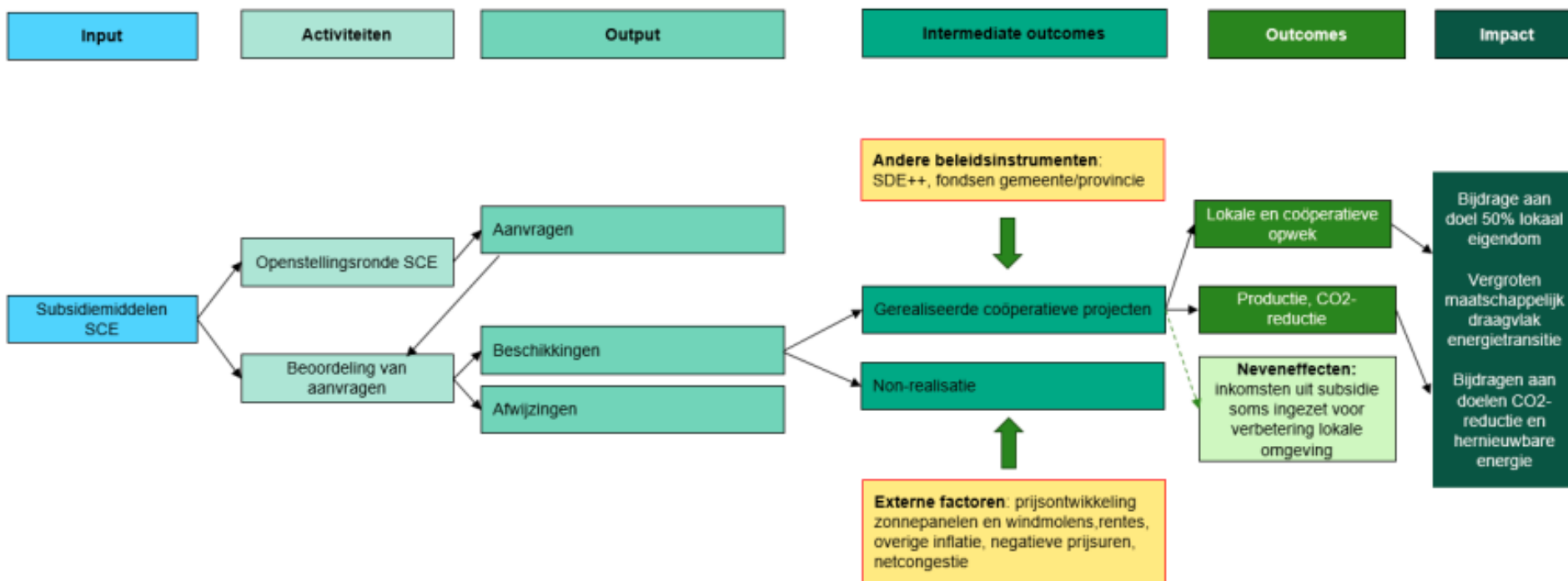
Tegelijkertijd komen in de gesprekken met initiatiefnemers en andere betrokkenen ook projecten naar voren waar de bijdrage aan draagvlak beperkt is. Gesprekspartners geven aan dat in deze projecten de meest participerende bewoners vaak al betrokken en enthousiast zijn over de energietransitie (de ‘usual suspects’).

Verder betreft het grootste deel van de SCE-projecten zon-op-dak-installaties: dat zijn installaties die vaak sowieso niet of minder tot weerstand leiden. De vraag is dus of een coöperatief zon-op-dak-project bijdraagt aan het draagvlak voor dat hernieuwbare energieproject, of dat dat in beginsel al geen uitdaging was. Bij veldinstallaties is draagvlak al een grotere uitdaging om te verkrijgen en bij windprojecten komt het vaak helemaal niet van de grond door weerstand van de omgeving. Daar zou de SCE door het coöperatieve karakter dus mogelijk wel een effect kunnen hebben op het draagvlak voor de installatie. Er zijn echter relatief veel minder veldinstallaties en windinstallaties gerealiseerd met SCE, waardoor dit eventuele effect dus beperkt is.

Tot slot noemen sommige initiatiefnemers dat draagvlak voornamelijk komt met financiële voordelen. Het effect van de SCE op draagvlak kan dus beperkt zijn, omdat de financiële voordelen ook beperkt zijn.

Bijlage I - Beleidstheorie SCE

Beleidstheorie: SCE

Bron: Ministerie van Klimaat en Groene Groei (2025).

Bijlage II - Gesprekspartners

Type	Gesprekspartner
Landelijke partijen	1. Ministerie van KGG
	2. RVO
	3. PBL
	4. Energie Samen
	5. Stichting HIER
Energiecoöperaties en VvE's	6. Rabobank
	7. GreenChoice
	8. Branchevereniging VvE-beheerders (BVVB)
	9. VvE belang
	10. Energiefabriek Armhoef
	11. Energiecoöperatie Wijdmeren
	12. Coöperatie Opgewekt Houten
	13. Zon op Leiderdorp
	14. Energiecoöperatie Duurzaam Ruinen
	15. Energiecoöperatie TOER U.A. (Tzum)
	16. Vereniging van Eigenaren Huis te Zeijen
	17. Coöperatie Ouder-Amstel Energie U.A.
	18. De Groene Wieken
	19. Grunneger Power Opgewekt UA
	20. VVE Julianastraat, Dedemsvaart
	21. Coöperatie Ouder-Amstel Energie U.A.
	22. Coöperatie Opgewekt Houten
	23. Hof op Rozen
	24. Coöperatieve Vereniging Hogelandster Energie Coöperatie U.A.
	25. Energiecoöperatie Bodegraven - Reeuwijk 'De Kringloopgemeenschap' U.A.
	26. Zonne Collectief Zeeland U.A.
	27. Enschede Energie
	28. Coöperatie LochemEnergie u.a.
	29. Duurzame Energie Coöperatie Woonwaarts
	30. INNAX
	31. Escozon
	32. Ecostroom.nu

Bijlage III - Componenten basisbedrag en correctiebedrag

In hoofdstuk 2 wordt beschreven dat PBL jaarlijks het basisbedrag berekent. Bij het bepalen van het basisbedrag houdt PBL rekening met de volgende kostensoorten.

Groep	Component
Investeringskosten	<ul style="list-style-type: none"> • Techniekkosten • Netwerkaansluiting • Notariskosten • Bouwconstructierapporten • Afsluitprovisies
Variabele operationele kosten	<ul style="list-style-type: none"> • Onderhoud en beheer • Grondkosten
Vaste operationele kosten	<ul style="list-style-type: none"> • Onderhoud en beheer • Recht van opstal (administratieve kosten en dakhuur) • Administratieve kosten • Brutoproductiemeter • Verzekering • Netwerkaansluiting • OZB • Omvormervervanging
Restwaarde van installatie	<ul style="list-style-type: none"> • Restwaarde van de installatie

Er is bovendien niet één basisbedrag, maar dit verschilt per categorie. Categorieën worden bepaald aan de hand van verschillende factoren:

- **Het type hernieuwbare energie.** Het basisbedrag verschilt voor de opwek van zon, wind en water.
- **Het vermogen van de installatie.** De kosten voor een grotere installatie met meer vermogen (bijv. 150 kWp) zijn anders dan voor een kleinere installatie (bijv. 60 kWp). Het basisbedrag is daarom anders voor kleinere dan wel grotere installaties.
- **Het aantal vollasturen.** Er wordt een maximaal aantal kWh vastgesteld waarover subsidie kan worden ontvangen. Voor het berekenen van dit maximaal aantal kWh wordt per categorie van installatie (kijkend naar type hernieuwbare energie en vermogen van de installatie) het aantal vollasturen waarover subsidie kan worden ontvangen vastgesteld.

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 stelt KGG (na berekeningen van RVO) daarnaast jaarlijks het correctiebedrag vast. Ook hierbij is niet één correctiebedrag, maar zijn het twee correctiebedragen afhankelijk van:

- **Verhouding netlevering en niet-netlevering.** De verhouding netlevering en niet-netlevering gaat over hoeveel procent van de opgewekte energie aan het net wordt geleverd. Netlevering is elektriciteit die naar het openbare net wordt gevoed en niet-netlevering is elektriciteit die direct ter plaatse wordt gebruikt achter de meter (bijv. door een bedrijf of huishouden zelf). Voor deze twee typen is de marktvergoeding anders, dus het correctiebedrag verschilt.

Bijlage IV - Wijzigingen SCE

Jaar	Wijziging	Omschrijving
2022	‘De wijziging van de regeling betreft enkele (technische) wijzigingen en verduidelijkingen. De regeling functioneert namelijk goed. Het is prettig dat er vanuit de eerste ervaringen met de SCE in 2021 geen aanleiding is voor directe grote aanpassingen. Dit zorgt ook voor stabiliteit. De wijzigingen zullen worden beschreven in de wijzigingsregeling en de toelichting.’ ³²	Wijzigingen (inwerktreding 1 maart 2022) ³³ : <ul style="list-style-type: none"> - Aanleveren van een kopie van de notariële acte van oprichting van de coöperatie. - Bij subsidieaanvraag voor een zonne-installatie moet je ook andere (bestaande en geplande) zonne-installaties op de locatie intekenen, zodat duidelijk is of er genoeg ruimte is. - De realisatietermijn voor zonne-energie-installaties wordt verlengd van 18 maanden naar 2 jaar. - Regels over zeggenschap worden aangescherpt. - Alleen de acte van opstal is nog nodig, kopie van de inschrijving hoeft niet meer. - Postcoderoosvereiste voor VvE’s: voortaan hoeft 90% (in plaats van 100%) van de leden binnen de postcoderoos te wonen. - SCE wordt aangepast op de nieuwe omgevingswet: artikel 2 van de SCE wordt aangepast zodat de regeling aansluit bij het vergunningsstelsel van de omgevingswet.
2023 ³⁴	Verlenging termijn voor aanleveren ledenlijst en recht van opstal	De termijn voor het aanleveren van zowel de ledenlijst als het recht van opstal wordt verlengd van 6 naar 12 maanden na subsidieverlening. Aanleiding hiervoor is dat energiecoöperaties meer tijd nodig hebben; de ledenwerving kan pas van start gaan nadat de financiering en het recht van opstal geregeld zijn. Bij VvE’s van nieuwbouw is de ledenlijst vaak nog niet beschikbaar doordat het pand nog niet is opgeleverd.
	Verlaging eis percentage VvE-leden in de postcoderoos	De eis dat 90% van VvE-leden in de postcoderoos moet wonen wordt verlaagd naar 75%, zodat meer VvE’s kunnen meedoen. Dit behoudt de lokale insteek van de regeling, maar voorkomt uitsluiting van VvE’s waarvan een deel van de leden elders woont (bijv. bij verhuur).
	Verlaging kleinverbruikerseis in VvE’s	De eis dat alle leden (100%) van een VvE een kleinverbruik aansluiting moeten hebben voor deelname aan de SCE-regeling wordt verlaagd naar 75%. Dit maakt het mogelijk dat VvE’s waarin enkele leden (zoals ondernemers op de begane grond) een grootverbruik aansluiting hebben, toch in aanmerking komen voor subsidie. Zo blijft de regeling gericht op huishoudens, maar wordt deelname voor gemengde VvE’s niet langer onmogelijk gemaakt.
	Vermindering netbelasting zonprojecten op grootverbruikaansluiting	Voor zonprojecten met een grootverbruikaansluiting wordt in de SCE-regeling de <u>eis</u> ingevoerd dat ze nog maar op maximaal 50% van het piekvermogen van de zonnepanelen mogen worden aangesloten op het elektriciteitsnet. Hoewel hierdoor een klein deel van de stroomopbrengst verloren gaat (vooral op zonnige middagen), wordt hierdoor fors meer ruimte te creëren op het

³² Tweede Kamer der Staten-Generaal, 8 december 2021, nr. 341. Stimulering duurzame energieproductie. Te raadplegen: [kamerbrief](#).

³³ Wijzigingsregeling Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking (2022). Te raadplegen: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-5442.html>

³⁴ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 21 november 2022, nr. 367. Stimulering duurzame energieproductie. Te raadplegen: [kamerbrief](#). / Wijzigingsregeling Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking (2023). Te raadplegen: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-31822.html#d17e57>

2024 35	Verklaring geschiktheid dak of gevel	overbelaste elektriciteitsnet. Het opbrengstverlies wordt in de subsidiebedragen gecompenseerd. De maatregel geldt niet voor kleinverbruikersaansluitingen, omdat daar al prikkels zijn om projecten slim aan te passen.
	Locatie aaneengesloten dak	Vanaf 2023 moeten aanvragers van de SCE-regeling een verklaring indienen dat er een eerste schouw is gedaan van het dak of de gevel waar zonnepanelen op komen. Dit is een eerste inschatting van de draagcapaciteit van het dak of gevel. Het doel is om te voorkomen dat projecten later niet doorgaan doordat het dak toch ongeschikt blijkt of er geen toestemming is van de eigenaar. In 2021 en 2022 is namelijk bij een fors aantal projecten een non-realiseringsmaatregel, deze maatregel moet het aantal mislukte projecten verminderen.
	Uitbreiden vermogensgrenzen zon-PV en wind	Dit betreft geen wijziging in de regelgeving maar een wijziging in de uitleg van het RVO beleid over een 'aaneengesloten dak'. In plaats van één project per dak geldt nu dat per pand-ID (volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen) een project mag worden gerealiseerd. Hierdoor kunnen op grote woningblokken met één dak meerdere projecten van verschillende coöperaties of VvE's plaatsvinden.
	Versoepelen minimale ledeneis wind	De vermogensgrenzen voor coöperatieve zon- en windprojecten binnen de SCE worden verhoogd van 0,5 MW voor zon-PV en 1 MW voor wind naar 6 MW. Dit moet meer lokaal eigendom en draagvlak bevorderen. Tegelijk blijft er ruimte voor kleinere projecten, en grotere projecten (>6 MW) kunnen gebruikmaken van de SDE++.
	Dakconstructieverklaring bij gebouw gebonden zon-PV-systemen tot 6 MW	Naar aanleiding van signalen over dat het moeilijk is om bij windprojecten het benodigde aantal leden te halen en vanwege verhoging van de vermogensgrens, wordt de minimale ledeneis voor windprojecten binnen de SCE versoepeld van 1 lid per 2 kW naar 1 lid per 5 kW (gelijk aan de eis voor zonprojecten). Dit moet het voor coöperaties makkelijker maken om windprojecten te realiseren en aanvragen in te dienen.
	Verlengen realisatietermijn zon-PV en wind	Voor zon-PV-projecten op daken $\geq 0,5$ MWp tot 6 MWp is een dakconstructieverklaring verplicht, om te waarborgen dat het dak de installatie aankan. Deze strengere eis voorkomt dat subsidie gaat naar onuitvoerbare projecten.
	Terugvordering te veel betaalde voorschotten	Omdat er meer verschillende categorieën productie-installaties voor zon- en windinstallaties voor grotere vermogens komen, krijgen deze per soort een eigen realisatietermijn.
	Geen subsidie in periodes met negatieve prijzen	Voorschotten die te hoog zijn uitbetaald bij de SCE kunnen voortaan al tijdens de looptijd van de subsidie worden teruggevorderd, in plaats van pas aan het einde.
		Vanaf 2024 wordt geen subsidie meer verstrekt voor opgewekte elektriciteit tijdens periodes met negatieve prijzen. Dit geldt voor alle productie-installaties, behalve voor kleinschalige installaties (≤ 100 kW) met een kleinverbruikersaansluiting, omdat daar de

³⁵ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 29 januari 2024, Resultaten SCE 2024 en openstelling 2024. Te raadplegen: [kamerbrief](#). / Wijzigingsregeling Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking (2024). Te raadplegen: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2024-8919.html>

2025 ³⁶	productiegegevens op korte tijdsintervallen niet goed meetbaar zijn. Toelichting kamerbrief : ‘Vanwege een recente aanpassing in de staatssteunregels mag geen steun worden uitgekeerd voor periodes waarin de prijzen negatief zijn. Dit geldt ook voor steun in de vorm van de SCE.’	
	Maximumsubsidiebedrag: €30 miljoen	Een subsidie-aanvrager kan niet meer dan € 30 miljoen aan subsidie over de gehele looptijd ontvangen
	Ingebruikname datum	Er is een verduidelijking in de regeling toegevoegd dat de looptijd van de subsidie start op de daadwerkelijk ingebruiknamedatum van de productie-installatie. De ingebruiknamedatum moet binnen de toegestane realisatietermijn vallen.
	Project BV: coöperatie en BV kunnen samen aanvragen	De mogelijkheid wordt toegevoegd om voor een coöperatie subsidie aan te vragen met een BV, die wordt opgericht met als enige doel de totstandbrenging en exploitatie van de productie-installatie. Dit vergemakkelijkt financiering en beheer van grotere energieprojecten. De coöperatie houdt controle om de doelen van duurzaam energieopwekking te waarborgen. Zo is zij 100% aandeelhouder en het bestuur van de BV.
	Nieuwe categorie voor zonne-energie: natuurinclusief (zon op veld natuurinclusief).	Om meer rekening te houden met de natuur, kunnen aanvragers voor zonne-energie subsidie aanvragen in een nieuwe categorie: ‘Zon-pv gva grondgebonden natuur inclusief van 500 kWp tot en met 6 MW’. In de vergunning hiervoor moeten extra eisen zijn opgenomen. RVO beoordeelt deze tijdens aanvraag.
	Wijziging in vermogen bij categorieën wind met grootverbruikersaansluiting	Bij wind zijn de vermogens in de categorieën voor grootverbruik iets gewijzigd. Windturbines met een vermogen van 1 MW vallen nu onder de categorie groter of gelijk aan 15 kW tot en met 1 MW.
Gewijzigde afwijzingsgronden m.b.t. opknippen installaties: Opknippen van zon-PV-installaties op een veld niet toegestaan	Bij meerdere kleine installaties op één veld mag per categorie en aanvraagronde slechts één subsidieaanvraag worden ingediend, om opsplitsing van projecten voor een hoger subsidietarief te voorkomen; dit wordt bepaald aan de hand van de ligging en de eerste vier cijfers van de postcode.	
Verlenging maximum-ontheffingstermijn/ uitsteltermijn	Aanvragers kunnen nu maximaal twee jaar uitstel krijgen om hun productie-installatie in gebruik te nemen in plaats van één jaar, waardoor ze meer tijd hebben om het project te realiseren.	
Verlengen banking na looptijd beschikking	‘Banking betreft het inhalen van niet-gedraaide productie-uren (ongebruikte kWh) in een ander jaar. De reden voor deze verlenging is het stijgende aantal uren met negatieve prijzen. Doordat installaties op een grootverbruikersaansluiting vanaf 2024 geen subsidie ontvangen tijdens uren met negatieve prijzen, en het aantal uren met negatieve prijzen sterk oploopt, kunnen deze installaties een steeds kleiner deel van hun jaarlijkse vollasturen draaien.’ Aanvragers van zon-pv-installaties op grootverbruikersaansluitingen krijgen één extra jaar de tijd (totaal twee jaar) om niet-gedraaide productie-uren na de subsidieperiode in te halen, vanwege het toenemende aantal uren met negatieve elektriciteitsprijzen. Daarbij wordt in de basisbedragen rekening gehouden met de impact van negatieve prijzen: het aantal subsidiabele vollasturen wordt verlaagd, waardoor het basisbedrag hoger uitvalt.	

³⁶ Tweede Kamer der Staten-Generaal, 14 december 2024, Resultaten SCE 2024 en openstelling 2025. Te raadplegen: [kamerbrief](#). / Wijzigingsregeling Subsidieregeling coöperatieve energieopwekking (2025). Te raadplegen: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2025-6685.html>

KWINK groep biedt inzicht, structuur en inspiratie voor een sterke publieke sector. Dat doen we door te onderzoeken en te adviseren.

We zijn nieuwsgierig, betrokken en precies. We duiken met plezier in onderwerpen die we al kennen én in onderwerpen die nieuw voor ons zijn. We doen ons werk graag samen: met collega's, met andere bureaus en met onze opdrachtgevers en de organisaties die betrokken zijn bij onderzoeks- en adviestrajecten. Kenmerkend voor onze aanpak is dat we scherp doorvragen en pas iets beweren als we het goed uitgezocht hebben.

KWINK
GROEP

KWINK groep | +31 (0)70 35 96 955
Nassaulaan 1 | 2514 JS Den Haag
www.kwinkgroep.nl